

Modersmål och litteratur

Bedömning av elevens lärande och kunnande i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 7–9

I årskurs 7–9 ska bedömningen av elevens lärande vara mångsidig, riktgivande och uppmuntrande. En respons som är uppmuntrande och konstruktiv stärker elevernas motivation och hjälper dem att utveckla sina språkliga färdigheter samt att hitta sina egna styrkor. Eleverna ska kontinuerligt få information om sina studieframgångar och hur väl de presterat i förhållande till målen. Bedömningen ska bli en naturlig del av läroprocessen. Genom en stödjande och analyserande bedömning av elevernas kunskaper kan man hjälpa eleverna att bli medvetna om sina egna kunskaper och färdigheter och sina arbetsprocesser och ge dem verktyg för att utveckla dessa. Alla målområden är lika viktiga i bedömningen av elevens lärande i årskurserna 7–9. Bedömningen ska vara mångsidig och grunda sig på såväl muntliga och skriftliga prov på kunnande som på lärarens observationer i olika lärsituationer. Eleverna ska ges möjlighet att visa prov på kunnande på ett mångsidigt sätt. Färdigheter för självvärdering och kamratrespons utvecklas som en del i den formativa bedömningen.

Slutbedömningen infaller det läsår då studierna i modersmål och litteratur avslutas som ett för alla gemensamt läroämne i årskurs 7, 8 eller 9 i enlighet med timfördelningen som beslutats och beskrivits i den lokala läroplanen. Slutbedömningen ska beskriva hur väl och i vilken mån eleven uppnått målen i lärokursen i modersmål och litteratur då studierna avslutas. Då slutvitsordet bildas ska man ta i beaktande alla mål och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen i modersmål och litteratur som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, oberoende av för vilken årskurs 7, 8 eller 9 enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och kunskapskraven för modersmål och litteratur. Eleven har uppnått målen i lärokursen för vitsorden 5, 7, 8 eller 9 då elevens kunnande i huvudsak motsvarar den nivå av kunnande som beskrivs i kunskapskraven för vitsordet i fråga. Helhetsbedömningen av kunnandet för vitsorden 4, 6 och 10 ska bildas utgående från målen för lärokursen i modersmål och litteratur och i relation till ovan nämnda kunskapskrav för slutbedömningen. Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål. Bedömningen av elevens arbete ska ingå i slutbedömningen i modersmål och litteratur och i slutvitsordet som ska bildas utgående från slutbedömningen.

I beskrivningarna av kunskapskraven omfattar beskrivningen av de högre vitsorden även kunnandet för de lägre vitsorden.

Svenska och litteratur

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
Att kommunicera							
M1 handleda eleven att utveckla sin förmåga att kommunicera målriktat, ändamålsenligt, etiskt och på ett konstruktivt sätt i olika kommunikationsmiljöer	I1	Eleven utvecklar sin förmåga att agera i olika kommunikationssituationer.	Förmåga att agera i kommunikationssituationer	Eleven kan agera i en välbekant grupp och i vardagliga kommunikationssituationer.	Eleven kan agera ändamålsenligt i grupper och sedvanliga kommunikationssituationer.	Eleven kan agera konstruktivt i olika grupper och kommunikationssituationer.	Eleven kan agera konstruktivt i många slags grupper, också i krävande kommunikationssituationer.
M2 uppmuntra eleven att utveckla sin	I1	Eleven breddar sin förmåga att kommunicera i	Förmåga att kommunicera i grupp	Eleven kan lyssna på	Eleven kan ta hänsyn till andras synpunkter	Eleven kan föra diskussionen	Eleven kan tolka andras inlägg och syftet

förmåga att kommunicera i grupp och utveckla förmågan att motivera sina åsikter och sina språkliga och kommunikativa val		grupp och utvecklar sin förmåga att motivera sina synpunkter.		andra och deltar i samtalet. Eleven kan uttrycka sin åsikt samt ge någon slags motivering till den.	i den egna kommunikationen. Eleven kan uttrycka sin åsikt sakligt och presentera enkla motiveringar till den.	vidare i sina egna inlägg. Eleven kan uttrycka sina åsikter klart och motivera dem tämligen mångsidigt.	med dem, samt anpassa sin egen kommunikation enligt situationen. Eleven kan uttrycka sin åsikt på ett för situationen ändamålsenligt sätt och motivera den övertygande.
M3 handleda eleven i att bredda sin förmåga att uttrycka sig i olika slag av kommunikationssituationer och framträdanden, även genom drama	I1	Eleven breddar sina färdigheter att uttrycka sig i olika kommunikationssituationer och vid uppträdanden inför publik.	Förmåga att framträda	Eleven kan framföra ett kort anförande om ett för hen bekant och konkret ämne. Eleven kan uttrycka sig förståeligt.	Eleven kan framföra ett enkelt, förberett anförande. Eleven kan uttrycka sig tydligt.	Eleven kan framföra ett förberett anförande och anpassa det till sina åhörare. Eleven kan uttrycka sig på ett för	Eleven kan framföra ett förberett anförande, också om ett krävande ämne. Eleven kan uttrycka sig mångsidigt och anpassa

						situationen ändamålsenligt sätt.	sin kommunikation enligt åhörare och syfte.
M4 uppmuntra eleven att vidareutveckla sina kommunikativa färdigheter så att hen lär sig att iaktta sin egen kommunikation och identifiera sina styrkor och svagheter i olika kommunikationsmiljöer, även multimediala	I1	Eleven lär sig att iaktta sin egen kommunikation och identifiera sina styrkor och utvecklingsområden.	Förmåga att utveckla kommunikativa färdigheter	Eleven kan identifiera någon styrka eller något utvecklingsområde i sin kommunikation.	Eleven kan beskriva sitt sätt att kommunicera och identifiera några styrkor och utvecklingsområden.	Eleven kan redogöra för sina kommunikativa färdigheter, beskriva sina styrkor och utvecklingsområden.	Eleven kan utvärdera sina kommunikativa färdigheter och styrkor och reflektera över hur de kan utvecklas.
Att tolka texter							
M5 handleda eleven i att utveckla de	I2	Eleven utvecklar strategier och	Förmåga att förstå texter och identifiera	Eleven kan använda någon enkel	Eleven kan använda sig av	Eleven kan välja lässtrategier som är	Eleven kan använda för situationen

<p>lässtrategier och metakognitiva färdigheter som behövs för att läsa, förstå, tolka och analysera texter och för att utvärdera sin läsfärdighet och bli medveten om hur den behöver utvecklas</p>		<p>metakognitiva färdigheter som behövs för att kunna läsa och lär sig att bedöma sina utvecklingsbehov.</p>	<p>egna styrkor och utvecklingsområden</p>	<p>lässtrategi för att förstå text.</p> <p>Eleven kan identifiera någon styrka eller något utvecklingsbehov som berör läsning hos sig själv.</p>	<p>några lässtrategier.</p> <p>Eleven kan beskriva sig själv som läsare och identifiera några styrkor och utvecklingsbehov.</p>	<p>lämpade för texttypen.</p> <p>Eleven kan redogöra för sin läsfärdighet och beskriva sina styrkor och svagheter.</p>	<p>ändamålsenliga lässtrategier.</p> <p>Eleven kan utvärdera sina läsfärdigheter och reflektera över hur de kan utvecklas.</p>
<p>M6 att erbjuda eleven många olika möjligheter att välja, använda, tolka och utvärdera många olika slag av skönlitterära, fakta- och medietexter</p>	<p>12</p>	<p>Eleven lär sig att välja, använda, tolka och utvärdera många olika slag av skönlitterära, fakta- och medietexter.</p>	<p>Multilitteracitet och förmåga att bredda sin textvärld</p>	<p>Eleven kan läsa enkla skönlitterära, fakta- och medietexter i olika former.</p>	<p>Eleven kan välja, använda och läsa olika slag av texter men håller sig främst till välbekanta textgenrer.</p>	<p>Eleven kan välja, använda och tolka texter som representerar olika textgenrer.</p>	<p>Eleven kan välja, använda, tolka och utvärdera också för hen själv nya typer av texter.</p>

<p>M7 handleda eleven i att utveckla analytisk och kritisk läsfärdighet och öva sin förmåga att göra iakttagelser i texter och att tolka dem med hjälp av ändamålsenliga begrepp samt befästa och bredda ord- och begreppsförrådet</p>	<p>12</p>	<p>Eleven lär sig analytisk och kritisk läsfärdighet, lär sig att göra iakttagelser om fakta- och medietexter och tolka dem med hjälp av ändamålsenliga begrepp.</p>	<p>Förmåga att analysera och tolka fakta- och medietexter</p>	<p>Eleven kan plocka ut centralt innehåll ur en text med hjälp av stödfrågor.</p> <p>Eleven kan nämna några språkliga eller textuella drag i någon enkel textgenre.</p>	<p>Eleven kan särskilja huvudpunkterna i en text och beskriva ändamålen med den.</p> <p>Eleven kan beskriva språkliga och textuella drag i vanliga textgenrer.</p>	<p>Eleven kan redogöra för textens syfte, målgrupp och betydelse.</p> <p>Eleven kan redogöra för typiska drag för textgenrer och beskriva dem med hjälp av några centrala begrepp.</p>	<p>Eleven kan tolka och reflektera över textens betydelse och bedöma textens påverkan.</p> <p>Eleven kan analysera typiska drag för textgenrer med hjälp av ändamålsenliga begrepp och bedöma texter i relation till deras syfte och ändamål.</p>
<p>M8 sporra eleven att utveckla sin förmåga att bedöma flera olika källor för att få information och att</p>	<p>12</p>	<p>Eleven lär sig att bedöma flera olika källor för att få information och använda informationen på</p>	<p>Färdigheter i informationsökning och källkritik</p>	<p>Eleven kan söka enskild information i givna källor.</p> <p>Eleven kan nämna några drag som</p>	<p>Eleven kan använda självklara källor för att söka information.</p>	<p>Eleven kan beskriva de centrala delarna i informationsökning, söka olika källor och hitta information i dem.</p>	<p>Eleven kan agera i informationsökningens olika processer.</p> <p>Eleven kan använda</p>

använda denna information på ett ändamålsenligt sätt		ett ändamålsenligt sätt.		utmärker en tillförlitlig källa.	Eleven kan beskriva källans tillförlitlighet.	Eleven kan bedöma tillförlitligheten och ändamålsenligheten i olika källor.	mångsidiga källor och söka information i dem på ett ändamålsenligt sätt. Eleven kan reflektera över faktorer som anknyter till källornas tillförlitlighet och informationens ändamålsenlighet samt motivera sina val av källor.
M9 väcka elevens intresse för nya slag av fiktiva texter och litteratur, bredda elevens erfarenheter av visuell,	12	Eleven bekanttar sig med fiktiva texter i olika former som är nya för hen själv. Eleven breddar sina	Förmåga att analysera och tolka fiktiva texter	Eleven kan redogöra för handlingen i en enkel fiktiv text och nämna enstaka särdrag inom fiktionen.	Eleven kan beskriva särdrag inom fiktiv text och göra iakttagelser om särdrag inom fiktionen.	Eleven kan redogöra för fiktiva texter i olika former. Eleven kan använda några centrala	Eleven kan analysera fiktiva texter i olika former med hjälp av ändamålsenliga begrepp. Eleven kan tolka fiktiva

audiovisuell, och skriven text och dela med sig av dem samt fördjupa elevens förståelse av särdrag inom fiktionen		erfarenheter av visuell, audiovisuell och skriven text och delar med sig av dem samt fördjupar sin förståelse av särdrag inom fiktionen.				begrepp och identifiera särdrag och berättartekniska grepp som är typiska för fiktivt språk och uttryck.	texter och reflektera över deras mångtydighet.
Att producera texter							
M10 uppmuntra eleven att uttrycka sina åsikter genom att skriva och producera texter, även multimodala, samt stödja eleven i att identifiera sina styrkor och utvecklingsbehov	I3	Eleven lär sig att uttrycka sina tankar genom att skriva och producera texter, även multimodala, samt identifiera sina styrkor och utvecklingsbehov som textproducent.	Förmåga att producera texter, också multimodala, och utveckla färdigheterna som textproducent	Eleven kan producera enkla texter enligt modell. Eleven kan nämna någon styrka eller något utvecklingsbehov hos sig själv som textproducent.	Eleven kan producera olika typer av texter enligt instruktioner. Eleven kan beskriva sig själv som textproducent och nämna några styrkor eller utvecklingsbehov.	Eleven kan producera texter enligt givet syfte. Eleven kan redogöra för sina styrkor och utvecklingsområden som textproducent.	Eleven kan på ett kreativt sätt producera texter enligt situation och ändamål. Eleven kan utvärdera sina styrkor och utvecklingsområden som textproducent och reflektera över

som textproducent							hur de kan utvecklas.
M11 erbjuda eleven möjligheter att producera berättande, beskrivande, instruerande och speciellt diskuterande och ställningstagande texter, även i multimediala miljöer, och hjälpa eleven att välja det uttrycksätt som är lämpligast för ifrågavarande textgenre och situation	I3	Eleven lär sig att producera berättande, beskrivande, instruerande, diskuterande och ställningstagande texter, också i multimediala miljöer, och lär sig att välja ett uttrycksätt som är lämpligt för textgenren och situationen.	Förmåga att behärska textgenrer	Eleven kan med hjälp av modeller producera berättande och beskrivande texter som är enkla och konkreta. Texterna utgår från bekanta ämnen.	Eleven kan producera instruerande och enkla ställningstagande texter och kan med hjälp av modeller använda uttrycksätt som är typiska för dem.	Eleven kan producera diskuterande och olika ställningstagande texter och använda uttrycksätt som kännetecknar dem.	Eleven kan självständigt producera olika slags texter och använder mångsidiga uttrycksätt som kännetecknar dem.

<p>M12 handleda eleven i att utveckla sina textproduktionsprocesser och erbjuda eleven möjligheter att producera text tillsammans med andra, uppmuntra eleven att stärka förmågan att ge och ta emot respons samt hjälpa eleven att utvärdera sig själv som textproducent</p>	<p>I3</p>	<p>Eleven utvecklar sina textproduktionsprocesser och producerar text tillsammans med andra, stärker sin förmåga att ge och ta emot respons samt utvärderar sig själv som textproducent.</p>	<p>Förmåga att behärska textproduktionsprocesser</p>	<p>Eleven kan samla idéer och producera text enligt modell eller med hjälp av stödfrågor.</p> <p>Eleven kan ge knapphändig eller ensidig respons och ta emot respons.</p>	<p>Eleven kan planera och producera text både individuellt och i grupp.</p> <p>Eleven kan ge respons och slumpmässigt utnyttja den respons hen får i sin egen textproduktion.</p>	<p>Eleven kan bearbeta textens struktur och språkdräkt utgående från respons.</p> <p>Eleven kan ge konstruktiv respons åt andra och i olika skeden av textproduktionsprocessen utnyttja den respons hen själv får.</p>	<p>Eleven kan självständigt och mångsidigt bearbeta textens uttryck och struktur.</p> <p>Eleven kan ge respons som främjar textbearbetning och tillämpa den respons hen får i utvecklingen av den egna textproduktionsfärdigheten.</p>
<p>M13 handleda eleven att utveckla sin skrivfärdighet och digitala kompetens för att</p>	<p>I3</p>	<p>Eleven utvecklar och stärker sin skrivfärdighet både för hand och med hjälp av digitala</p>	<p>Förmåga att producera begriplig text och behärska skriftspråkets konventioner</p>	<p>Eleven kan producera enkel text vars budskap man förstår.</p>	<p>Eleven kan producera text som i huvudsak är lätt att förstå.</p>	<p>Eleven kan producera text som är smidig och lätt att förstå.</p>	<p>Eleven kan producera en sammanhängande och åskådlig text.</p>

<p>producera text samt fördjupa sin förståelse för skrivandet som kommunikationsform, och stärka elevens kompetens i standardspråket genom att öka hans kunskap om skriftspråkets konventioner</p>		<p>verktyg och fördjupa sin förståelse för skrivandet som kommunikationsform. Eleven stärker sin kompetens i standardspråket.</p>		<p>Eleven kan använda enkel menings- och satsbyggnad samt i huvudsak skiljetecken vid meningsgränser och versal i början av mening och i egennamn.</p> <p>Eleven kan skriva för hand och med hjälp av digitala verktyg.</p>	<p>Eleven kan strukturera sin text i stycken och fästa uppmärksamhet vid menings- och satsbyggnad samt följa flera av standardspråkets skriftspråksnormer.</p>	<p>Eleven kan strukturera sin text och sina stycken logiskt och fästa uppmärksamhet vid ordval samt i huvudsak följa standardspråkets skriftspråksnormer i sin textproduktion och -bearbetning.</p> <p>Eleven kan flytande skriva för hand och med hjälp av digitala verktyg.</p>	<p>Eleven kan använda textbindningsmetoder mångsidigt och använda mångsidiga menings- och satsbyggnader och fästa uppmärksamhet vid textens uttrycksätt samt följa standardspråkets skriftspråksnormer.</p>
<p>M14 handleda eleven att utveckla sin förmåga att hantera information och tillämpa sina</p>	<p>I3</p>	<p>Eleven stärker sin förmåga att hantera och använda information. Eleven använder sig av flera olika</p>	<p>Förmåga att presentera och använda information samt etisk kommunikation</p>	<p>Eleven kan göra en enkel sammanfattning utifrån det eleven hört, läst eller sett.</p>	<p>Eleven kan göra enkla anteckningar samt källhänvisningar enligt modell.</p>	<p>Eleven kan göra mångsidiga anteckningar och sammanfatta informationen samlat.</p>	<p>Eleven kan kombinera information från flera olika källor i sina texter.</p>

<p>kunskaper och att använda sig av flera olika källor och göra källhänvisningar i sin egen text, samt vägleda eleven att agera etiskt på nätet med hänsyn till integritetsskydd och följa upphovsrättsliga normer</p>		<p>källor samt behärskar källhänvisningsteknik. Eleven tränar sin förmåga att respektera personlig integritet och följa upphovsrättsliga normer i olika miljöer.</p>		<p>Eleven kan mekaniskt och på ett enkelt sätt använda källor i sina texter.</p> <p>Eleven följer upphovsrättsliga normer och förstår betydelsen av personlig integritet på nätet.</p>		<p>Eleven hänvisar till källor på ett korrekt sätt.</p>	
--	--	--	--	--	--	---	--

Att förstå språk, litteratur och kultur

<p>M15 handleda eleven att fördjupa sin språkliga medvetenhet och väcka intresse för språkliga fenomen, stödja eleven i att</p>	<p>I4</p>	<p>Eleven fördjupar sin språkliga medvetenhet och sitt intresse för språkliga fenomen, känner igen språkets strukturer,</p>	<p>Förmåga att utveckla språklig medvetenhet</p>	<p>Eleven kan göra enkla iakttagelser om särdrag i text.</p> <p>Eleven kan nämna några vanliga skillnader mellan</p>	<p>Eleven kan göra iakttagelser om särdrag i språk och text.</p> <p>Eleven kan beskriva språkliga variationer i</p>	<p>Eleven kan redogöra för olika språkvarianter och stildrag.</p> <p>Eleven kan reflektera över betydelsen och följderna av</p>	<p>Eleven kan analysera drag i texter, språkvarianter och stildrag.</p> <p>Eleven kan tillämpa information om</p>
---	-----------	---	--	--	---	---	---

känna igen språkets struktur, olika språkvarianter, stildrag och nyanser och i att förstå betydelsen av språkliga val och följderna av dem		olika språkvarianter, stildrag och nyanser och förstår betydelsen av språkliga val och följderna av dem.		skriftspråk och talspråk eller vardagligt språk och standard-språk.	olika situationer.	språkliga och textuella val.	följderna av språkliga val i sin egen kommunikation.
M16 sporra eleven att öka sin litteratur- och kulturkunskap, bidra till att eleven lär känna litteraturens historia och modern litteratur samt olika litterära genrer och hjälpa eleven att reflektera över litteraturens och kulturens	I4	Eleven vidgar sin litteraturkunskap, lär känna litteraturens historia och modern litteratur samt olika litterära genrer.	Litteraturkunskap och läsinträsse	Eleven kan nämna litterära huvudgenrer. Eleven har läst några skönlitterära verk, till exempel noveller.	Eleven kan beskriva typiska drag för litterära huvudgenrer. Eleven kan ge exempel på verk som hör till huvudgenrerna. Eleven har läst en del av de verk som man läsårsvis	Eleven kan beskriva mångfalden inom skönlitteraturen. Eleven kan nämna litteraturens olika skeden och kan koppla några verk och författare till dessa. Eleven har läst de verk som man läsårsvis	Eleven kan analysera mångfalden inom skönlitteraturen som en del av kulturen. Eleven kan beskriva litteraturens olika skeden samt centrala stildrag och nämna centrala författare och verk som hör till dessa skeden.

betydelse i sitt eget liv samt ge eleven möjlighet att både själv ta del av och dela med sig av läs- och andra kulturupplevelser					kommit överens om.	kommit överens om.	Eleven har mångsidig kunskap om litteratur.
M17 bidra till att eleven lär känna svenska språket och dess historia och utveckling, de nordiska granspråken och nordisk kultur samt får en helhetsbild av övriga språk och kulturer i Finland och stödja eleven i att reflektera över det egna modersmålets	I4	Eleven lär känna den språkliga och kulturella mångfalden i Finland. Eleven lär känna det svenska språket, dess historia och utveckling samt de nordiska granspråken och nordisk kultur. Eleven reflekterar över det egna modersmålets	Förmåga att reflektera över betydelsen av språk och språkets ställning	Eleven kan nämna språk som talas i Finland samt något granspråk till svenskan. Eleven kan nämna något drag som är typiskt för svenskan, berätta om sin språkliga vardag och modersmålets betydelse för hen.	Eleven kan beskriva svenska språkets ställning bland andra språk. Eleven kan nämna centrala drag som är typiska för det svenska språket och beskriva de nordiska granspråken och kulturen. Eleven kan beskriva	Eleven kan beskriva den språkliga och kulturella mångfalden i Finland. Eleven kan redogöra för drag som är typiska för det svenska språket och placera det i en nordisk kulturell kontext. Eleven kan reflektera över	Eleven kan reflektera över den språkliga och kulturella mångfaldens betydelse för individen och samhället. Eleven kan redogöra för drag som är typiska för det svenska språket i relation till andra språk och förstår betydelsen av de språkliga

betydelse och sin språkliga och kulturella identitet samt sporra eleven att aktivt producera och konsumera kultur i olika former		betydelse och sin språkliga och kulturella identitet.			modersmålets betydelse för individen.	modersmålets betydelse för identiteter.	och kulturella banden till övriga Norden. Eleven kan reflektera över modersmål som begrepp och dess betydelse för identitetsbygget.
--	--	---	--	--	---------------------------------------	---	--

Finska och litteratur

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvostalle 5	Osaamisen kuvaus arvostalle 7	Osaamisen kuvaus arvostalle 8	Osaamisen kuvaus arvostalle 9
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen							
T1 ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti,	S1	Oppilas laajentaa taitoaan toimia erilaisissa	Toiminta vuorovaikutustilanteissa	Oppilas osaa toimia itselleen tutussa ryhmässä ja arkisissa	Oppilas osaa toimia tavoitteellisesti ryhmässä ja tavanomaisissa	Oppilas osaa toimia rakentavasti erilaisissa ryhmissä ja	Oppilas osaa toimia rakentavasti monenlaisissa ryhmissä, myös vaativissa

motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä		vuorovaikutustilanteissa.		vuorovaikutustilanteissa.	vuorovaikutustilanteissa.	vuorovaikutustilanteissa.	vuorovaikutustilanteissa.
T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan	S1	Oppilas monipuolistaa ryhmäviestintätaitojaan ja kehittää taitojaan perustella näkemyksiään.	Ryhmäviestintän taidot	Oppilas osaa kuunnella muita ja osallistuu keskusteluun. Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä ja esittää sille jonkin perustelun.	Oppilas osaa ottaa toisten näkemykset huomioon omassa viestinnässään. Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä asiallisesti ja esittää sille yksinkertaisia perusteluja.	Oppilas osaa edistää puheenvuorolaan keskustelua. Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä selkeästi ja perustella sen melko monipuolisesti.	Oppilas osaa tulkita muiden puheenvuoroja ja niiden tavoitteita sekä säädellä omaa viestintäänsä tilanteen mukaan. Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä tilanteeseen sopivalla tavalla ja perustella sen vakuuttavasti.
T3 ohjata oppilasta monipuolistamaan	S1	Oppilas monipuolistaa kokonaisilmaisun	Esiintymisen taidot	Oppilas osaa pitää lyhyen puheesityksen	Oppilas osaa pitää valmistellun	Oppilas osaa pitää valmistellun puheesityksen	Oppilas osaa pitää valmistellun puheesityksen

<p>kokonaisilmäilyn taitojaan erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin</p>		<p>taitojaan erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa.</p>		<p>konkreettisesti, itselleen tutusta aiheesta.</p> <p>Oppilas osaa ilmaista itseään ymmärrettävästi.</p>	<p>yksinkertaisen puhe-esityksen</p> <p>Oppilas osaa ilmaista itseään selkeästi.</p>	<p>ja kohdentaa sen kuulijoilleen.</p> <p>Oppilas osaa ilmaista itseään tilanteeseen sopivalla tavalla.</p>	<p>vaativastakin aiheesta.</p> <p>Oppilas osaa ilmaista itseään monipuolisesti ja mukauttaa ilmaisuaan kuulijoiden ja tavoitteen mukaan.</p>
<p>T4 kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä ja tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisehtaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä</p>	<p>S1</p>	<p>Oppilas oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä ja tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisehtaan.</p>	<p>Vuorovaikutustaitojen kehittäminen</p>	<p>Oppilas osaa nimetä jonkin viestinnällisen vahvuutensa tai kehittämis-kohteensa.</p>	<p>Oppilas osaa kuvata itseään viestijänä ja nimetä muutamia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.</p>	<p>Oppilas osaa eritellä viestintätaitojaan sekä kuvata vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.</p>	<p>Oppilas osaa arvioida viestintätaitojaan ja vahvuuksiaan ja pohtia, miten voi taitojaan kehittää.</p>

Tekstien tulkitseminen							
T5 ohjata oppilasta kehittämään tekstien lukemisessa, ymmärtämisessä, tulkinassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita	S2	Oppilas oppii tekstien lukemisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja ja oppii arvioimaan lukemisensa kehittämistarpeita.	Tekstin ymmärtäminen ja omien vahvuuksien ja kehittämiskohtien tunnistaminen	Oppilas osaa käyttää jotakin yksinkertaista tekstin ymmärtämisen strategiaa. Oppilas osaa nimetä jonkin lukemiseen liittyvän vahvuutensa tai kehittämiskohteensa.	Oppilas osaa käyttää muutamia tekstinymmärtämisen strategioita. Oppilas osaa kuvata itseään lukijana ja nimetä muutamia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteita.	Oppilas osaa valita tekstilajiin sopivia tekstinymmärtämisen strategioita. Oppilas osaa eritellä lukutaitoaan ja kuvata vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.	Oppilas osaa käyttää lukutilanteen kannalta tarkoituksenmukaisia tekstinymmärtämisen strategioita. Oppilas osaa arvioida lukutaitojaan ja pohtia, miten voi niitä kehittää.
T6 tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia,	S2	Oppilas oppii valitsemaan, käyttämään, tulkitsemaan ja arvioimaan monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä.	Tekstimaailman monipuolistuminen ja monilukutaito	Oppilas osaa lukea yksinkertaisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä eri muodoissaan.	Oppilas osaa valita, käyttää ja lukea erilaisia tekstejä mutta pitäytyy enimmäkseen itselleen tutuissa tekstilajeissa.	Oppilas osaa valita, käyttää ja tulkita eri tekstilajeja edustavia tekstejä.	Oppilas osaa valita, käyttää, tulkita ja arvioida myös itselleen uudenlaisia tekstejä.

asia- ja media- tekstejä							
T7 ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havainnot ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vaikiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa	S2	Oppilas oppii erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, oppii tekemään havainnot ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen.	Asia- ja mediatekstien erittely ja tulkinta	Oppilas osaa poimia tekstistä keskeisiä sisältöjä apukäsymysten avulla. Oppilas osaa nimetä muutamman yksinkertaiselle tekstilajille tyypillisen kielellisen tai tekstuaalisen piirteen.	Oppilas osaa erottaa tekstin pääasiat ja kuvata tekstin tavoitteita. Oppilas osaa kuvata tavanomaisille tekstilajeille tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä.	Oppilas osaa eritellä tekstin tarkoitusperiä, kohderyhmiä ja merkityksiä. Oppilas osaa eritellä tekstilajien piirteitä ja kuvata niitä muutamien keskeisten käsitteiden avulla.	Oppilas osaa tulkita ja pohtia tekstin rakentamien merkityksiä ja arvioida tekstin vaikutuksia. Oppilas osaa analysoida tekstilajien piirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen ja arvioida tekstiä suhteessa sen tavoitteisiin ja tarkoitusperiin.
T8 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä	S2	Oppilas oppii arvioimaan erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään	Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys	Oppilas osaa etsiä yksittäisiä tietoja annetuista lähteistä.	Oppilas osaa käyttää tavomaisia lähteitä ja hakea tietoa niistä.	Oppilas osaa kuvata tiedonhaun keskeiset vaiheet, etsiä erilaisia lähteitä	Oppilas osaa toimia tiedonhaun vaiheiden mukaisesti.

hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla		sitä tarkoituksenmukaisella tavalla.		Oppilas osaa nimetä muutamien lähteiden luotettavuuteen liittyvän piirteen.	Oppilas osaa kuvata käyttämiensä lähteiden luotettavuutta.	ja hakea tietoa niistä. Oppilas osaa arvioida erilaisien lähteiden luotettavuutta ja käytettävyyttä.	Oppilas osaa käyttää monipuolisia lähteitä ja hakea niistä tietoa tarkoituksenmukaisella tavalla. Oppilas osaa pohtia lähteiden luotettavuuteen ja tiedon käytettävyyteen liittyviä tekijöitä ja perustella omat lähdevalintansa.
T9 kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä	S2	Oppilas tutustuu itselleen uudenlaisiin fiktiivisiin teksteihin eri muodoissaan, monipuolistaa luku-, kuuntelu- ja	Fiktiivisten tekstien erittely ja tulkinta	Oppilas osaa selostaa yksinkertaisen fiktiivisen tekstin juonen ja nimetä joitakin fiktion keinoja.	Oppilas osaa kuvailla fiktiivisen tekstin piirteitä ja tehdä havaintoja fiktion keinoista.	Oppilas osaa eritellä fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan. Oppilas osaa käyttää eritellyssä muutamia	Oppilas osaa analysoida fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen.

kohtaan, monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukoke- muksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista		katselukoke- muksiaan ja ja- kaa niitä sekä syventää ym- märrystään fik- tion keinoista.				keskeisiä käsit- teitä sekä tun- nistaa fiktion kielen ja ilmai- sutapojen eri- tyispiirteitä ja kerronnan kei- noja.	Oppilas osaa tulkita fiktiivisiä tekstejä ja poh- tia fiktion mo- nitulkintai- suutta.
Tekstien tuottaminen							
T10 rohkaista oppilasta ilmai- semaan ajatuk- siaan kirjoitta- malla ja tuotta- malla moni- muotoisia teks- tejä sekä auttaa oppilasta tun- nistamaan omia vahvuuk- siaan ja kehittä- miskohteitaan tekstin tuotta- jana	S3	Oppilas oppii il- maisemaan aja- tuksiaan kirjoit- tamalla ja tuot- tamalla moni- muotoisia teks- tejä sekä tun- nistamaan vah- vuuksiaan ja kehittämiskoh- teitaan tekstin tuottajana.	Monimuotois- ten tekstien tuottaminen ja tekstin tuotta- misen taitojen kehittäminen	Oppilas osaa tuottaa mallien avulla yksinker- taisia tekstejä. Oppilas osaa ni- metä jonkin vahvuutensa tai kehittämis- kohteensa teks- tin tuottajana.	Oppilas osaa tuottaa erityyp- pisiä tekstejä ohjeiden mu- kaan. Oppilas osaa kuvata itseään tekstien tuotta- jana ja nimetä muutamia vah- vuuksiaan ja kehittämiskoh- teitaan.	Oppilas osaa tuottaa tavoit- teen mukaisia tekstejä. Oppilas osaa eritellä vah- vuuksiaan ja kehittämiskoh- teitaan tekstin tuottajana.	Oppilas osaa tuottaa luovasti tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia teks- tejä. Oppilas osaa arvioida vah- vuuksiaan ja kehittämiskoh- teitaan tekstin tuottajana ja pohtia, miten

							voi taitojaan kehittää.
T11 tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvia, ohjaavia ja erityisesti pohtivia ja kantaa ottavia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja	S3	Oppilas oppii tuottamaan kertovia, kuvia, ohjaavia, pohtivia ja kantaa ottavia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja oppii valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja.	Tekstilajien hallinta	Oppilas osaa tuottaa mallien avulla yksinkertaisia ja konkreettisia kertovia ja kuvaavia tekstejä itselleen tutuista aiheista.	Oppilas osaa tuottaa ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstejä ja käyttää mallien avulla niille tyypillisiä keinoja.	Oppilas osaa tuottaa pohtivia ja erilaisia kantaa ottavia tekstejä ja käyttää niille tyypillisiä keinoja.	Oppilas osaa tuottaa itsenäisesti erilaisia tekstejä ja käyttää monipuolisesti niille tyypillisiä keinoja.
T12 ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja,	S3	Oppilas vahvistaa tekstin tuottamisen prosessejaan ja tuottaa tekstiä	Tekstin tuottamisen prosessin hallinta	Oppilas osaa ideoida ja tuottaa tekstiä mallien tai	Oppilas osaa suunnitella ja tuottaa tekstiä sekä yksin että ryhmässä.	Oppilas osaa muokata tekstin rakenteita ja kieliasua	Oppilas osaa muokata monipuolisesti ja itsenäisesti

<p>tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana</p>		<p>yhdessä muiden kanssa sekä vahvistaa taitoaan antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana.</p>		<p>apukysymysten avulla. Oppilas osaa antaa niukkaa tai yksipuolista palautetta muiden teksteistä ja ottaa vastaan palautetta.</p>	<p>Oppilas osaa antaa palautetta ja hyödyntää saamaansa palautetta satunnaisesti tekstien tuottamisessa.</p>	<p>palautteen pohjalta. Oppilas osaa antaa rakentavaa palautetta ja hyödyntää saamaansa palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa.</p>	<p>tekstin ilmaisua ja rakenteita. Oppilas osaa antaa tekstien muokkaamista edistävää palautetta muiden teksteistä ja soveltaa saamaansa palautetta kehittäessään tekstin tuottamisen taitojaan.</p>
<p>T13 ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista, vahvistamaan tietoa ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään</p>	<p>S3</p>	<p>Oppilas sujuvoittaa ja vahvistaa tekstien tuottamisen taitoaan käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen sekä syventää ymmärrystään kirjoittamisesta</p>	<p>Ymmärrettävän tekstin tuottaminen ja kirjoitetun kielen konventioiden hallinta</p>	<p>Oppilas osaa tuottaa yksinkertaisen tekstin, jonka viestistä saa selvää. Oppilas osaa käyttää yksinkertaisia virkeitä ja lauserakenteita sekä pääosin virkkeen</p>	<p>Oppilas osaa tuottaa tekstin, jonka viesti välittyy pääosin helposti. Oppilas osaa jaksottaa tekstinsä ja kiinnittää huomiota virke- ja lauserakenteisiin</p>	<p>Oppilas osaa tuottaa tekstin, joka on helposti ymmärrettävä ja sujuva. Oppilas osaa jäsentää tekstinsä ja kappaleensa loogisesti ja</p>	<p>Oppilas osaa tuottaa eheän ja havainnollisen tekstin. Oppilas osaa käyttää sidosteisuuden keinoja monipuolisesti, käyttää monipuolisia lause- ja</p>

<p>ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä sekä vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista</p>		<p>viestintänä ja vahvistaa yleiskielen hallintaansa.</p>		<p>lopetusmerkkejä ja isoa alkukirjainta virkkeen alussa ja erisnimissä.</p> <p>Oppilas osaa kirjoittaa käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.</p>	<p>sekä noudattaa useita kirjoitetun yleiskielen käytänteitä.</p>	<p>kiinnittää huomiota sananvalintoihin sekä noudattaa pääosin kirjoitetun yleiskielen käytänteitä tekstejä tuottaessaan ja muokattaessaan.</p> <p>Oppilas osaa kirjoittaa sujuvasti käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.</p>	<p>virkerakenteita, kiinnittää huomiota tekstin tyyliin sekä noudattaa kirjoitetun yleiskielen käytänteitä.</p>
<p>T14 harjaantuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja</p>	<p>S3</p>	<p>Oppilas vahvistaa tiedon hallinnan ja käyttämisen taitojaan ja monipuolistaa lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa sekä</p>	<p>Tiedon esittäminen, hallinta sekä eettinen viestintä</p>	<p>Oppilas osaa tehdä yksinkertaisen tiivistyksen luetun, kuullun tai nähdyn pohjalta.</p> <p>Oppilas osaa käyttää lähteitä mekaanisesti ja</p>	<p>Oppilas osaa tehdä yksinkertaisia muistiinpanoja ja merkitä käyttämänsä lähteet mallin mukaan.</p>	<p>Oppilas osaa tehdä monipuolisia muistiinpanoja ja tiivistää hankkimaansa tietoa.</p> <p>Oppilas merkitsee lähteet</p>	<p>Oppilas osaa yhdistellä omissa teksteissään useista lähteistä hankkimaansa tietoa.</p>

viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kun9ittaen.		harjaantuu toimimaan erilaisissa ympäristöissä yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kun9ittaen.		yksinkertaisesti teksteissään. Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia ja tietää, mitä yksityisyyden suojalla tarkoitetaan.		asianmukaisella tavalla.	
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen							
T15 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten	S4	Oppilas syventää kielitietoisuuttaan ja kiinnostuu kielen ilmiöistä, tunnistaa kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtää kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia.	Kielitietoisuuden kehittyminen	Oppilas osaa havainnoida yksinkertaisia tekstien piirteitä. Oppilas osaa nimetä muutamia tavanomaisia kirjoitetun ja puhutun kielen sekä arki- ja yleiskielen eroja.	Oppilas osaa havainnoida tekstien ja kielen piirteitä. Oppilas osaa kuvata kielen vaihtelua eri kielenkäyttölanteissa.	Oppilas osaa eritellä eri rekisterien ja tyylien piirteitä. Oppilas osaa pohtia kielellisten ja tekstuaalisten valintojen merkityksiä ja vaikutuksia.	Oppilas osaa analysoida tekstien, rekisterien ja tyylien piirteitä. Oppilas osaa soveltaa tietoa kielellisten valintojen vaikutuksista omassa viestinnässään.

valintojen merkityksiä ja seurauksia							
T16 kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemystään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan, nykykirjallisuuteen ja kirjallisuuden eri lajeihin, auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään sekä tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten	S4	Oppilas avartaa kirjallisuuskemystään, tutustuu kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen sekä kirjallisuuden eri lajeihin.	Kirjallisuuden tuntemus ja lukuharrastus	Oppilas osaa nimetä kirjallisuuden päälaajit. Oppilas on luenut muutamia kokonaisia kaunokirjallisia tekstejä, esimerkiksi novelleja.	Oppilas osaa kuvailla kirjallisuuden päälaajien tyypillisiä piirteitä. Oppilas osaa antaa esimerkejä päälajeihin kuuluvista teoksista. Oppilas on luenut osan lukuvuosittain sovitusta teoksista.	Oppilas osaa kuvailla kaunokirjallisuuden monimuotoisuutta. Oppilas osaa nimetä kirjallisuuden vaiheita ja yhdistää muutaman teoksen ja kirjailijan niihin. Oppilas on luenut lukuvuosittain sovitut teokset.	Oppilas osaa analysoida kaunokirjallisuuden monimuotoisuutta osana kulttuuria. Oppilas osaa kuvailla kirjallisuuden vaiheita sekä niiden keskeisiä tyyli- piirteitä ja nimetä eri vaiheiden keskeisiä teoksia ja kirjailijoita. Oppilas tuntee monipuolisesti kirjallisuutta.

hankkimiseen ja jakamiseen							
T17 ohjata oppilas tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin, auttaa oppilasta pohtimaan äidinkielen merkitystä ja tulemaan tietoiseksi omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään sekä innostaa oppilasta aktiiviseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi	S4	Oppilas tutustuu Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin ja pohtii kielellisen ja kulttuurisen identiteetin merkitystä.	Kielen merkityksen ja aseman hahmottaminen	Oppilas osaa nimetä Suomessa puhuttavia kieliä ja jonkin suomen sukukielen. Oppilas osaa nimetä jonkin suomen kielelle tyypillisen piirteen ja kertoa oman äidinkielen merkityksestä itselleen.	Oppilas osaa kuvailla suomen kielen asemaa muiden kielten joukossa. Oppilas osaa nimetä keskeisiä suomen kielelle tyypillisiä piirteitä ja kuvailla äidinkielen merkitystä yksilölle.	Oppilas osaa kuvailla Suomen kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta. Oppilas osaa eritellä suomen kielelle tyypillisiä piirteitä ja pohtia äidinkielen yhteyttä identiteetteihin.	Oppilas osaa pohtia kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden merkityksiä yksilölle ja yhteiskunnalle. Oppilas osaa eritellä suomen kielelle tyypillisiä piirteitä suhteessa muihin kieliin ja pohtia äidinkielen käsitettä ja merkityksiä identiteettien rakentumisen kannalta.

Samiska och litteratur

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
Att kommunicera							
M1 uppmuntra eleven att uttrycka sig och motivera sina åsikter genom att erbjuda mångsidiga möjligheter att öva kommunikation	I1	Eleven uppmuntras att uttrycka sig själv och sina åsikter i olika kommunikationssituationer.	Förmåga att uttrycka sig samt att uttrycka och motivera åsikter	Eleven kan agera i grupper som är bekanta för hen och i vardagliga kommunikationssituationer.	Eleven kan agera målinriktat i grupp och i vanliga kommunikationssituationer.	Eleven kan agera konstruktivt i olika grupper och kommunikationssituationer.	Eleven kan agera konstruktivt i olika grupper, även i krävande flerspråkiga kommunikationssituationer.
M2 uppmuntra eleven att utveckla sina sociala färdigheter genom att handleda eleven att kommunicera mångsidigt och utveckla	I1	Eleven utvecklar mångsidiga gruppkommunikationsfärdigheter och sin förmåga att ge och ta emot respons.	Förmåga att kommunicera samt att ge och ta emot respons	Eleven kan lyssna på andra och delta i diskussionen. Eleven kan ta emot respons.	Eleven kan ta andras synpunkter i beaktande i sin egen kommunikation. Eleven kan ge knapphändig	Eleven kan föra diskussionen vidare genom sina egna inlägg samt på ett konstruktivt sätt ge och ta emot respons.	Eleven kan tolka de andras inlägg och deras mål, samt anpassa sin egen kommunikation enligt situation.

förmågan att ge och ta emot respons					eller ensidig respons.		Eleven kan ge och ta emot respons på ett ändamålsenligt sätt.
M3 uppmuntra eleven att utveckla och vidga sina kommunikativa färdigheter i olika muntliga kommunikationsmiljöer genom att handleda till interkulturell dialog och kommunikation med olika människor, särskilt på samiska	I1	Eleven lär sig att iaktta sin egen kommunikation i olika miljöer och bredda sin förmåga att uppträda.	Kommunikativa färdigheter, förmåga att uppträda	Eleven kan framföra ett kort anförande om ett för hen bekant och konkret ämne. Eleven kan uttrycka sig förståeligt.	Eleven kan framföra ett enkelt, förbättrat anförande. Eleven kan uttrycka sig tydligt.	Eleven kan framföra ett förberett anförande samt anpassa det enligt åhörarna. Eleven kan uttrycka sig själv på ett för situationen lämpligt sätt.	Eleven kan framföra ett förberett anförande, också om ett krävande ämne. Eleven kan uttrycka sig själv mångsidigt och anpassa sitt uttryck enligt åhörare och ändamål.
Att tolka texter							
M4 uppmuntra eleven att utveckla både förmåga att läsa analytiskt och kritiskt och de kunskaper	I2	Eleven lär sig att läsa analytiskt och kritiskt samt lär sig att göra iakttagelser om texter och	Förmåga att analysera och tolka texter.	Eleven kan plocka ut centralt innehåll ur en text med hjälp av stödfrågor.	Eleven kan särskilja huvudpunkterna i en text och beskriva ändamålen med den.	Eleven kan redogöra för textens syfte, målgrupp och betydelse.	Eleven kan tolka och reflektera över textens betydelse och

och färdigheter som behövs för att läsa, förstå och analysera texter		tolka dem med hjälp av ändamålsenliga begrepp.		Eleven kan nämna några språkliga eller textuella drag i någon enkel texttyp.	Eleven kan beskriva språkliga och textuella drag i vanliga texttyper.	Eleven kan analysera typiska drag för texttyper och beskriva dem med hjälp av några centrala begrepp.	bedöma textens inverkan. Eleven kan analysera texttyper med hjälp av ändamålsenliga begrepp och bedöma texter i relation till deras syfte och ändamål.
M5 handleda eleven att vidga sin textvärld, att använda, tolka och bedöma olika typer av skönlitterära texter, medie- och faktatexter och använda dem för att söka information, få upplevelser och	12	Eleven lär sig att välja, använda, tolka och värdera samiska skönlitterära, fakta- och medietexter.	Textkompetens vid tolkning av texter och förmåga att söka information	Eleven kan läsa enkla skönlitterära, fakta- och medietexter i olika former. Eleven kan nämna en egenskap som har med källornas tillförlitlighet att göra.	Eleven kan välja, använda och läsa olika texter, men håller sig främst till bekanta texttyper. Eleven kan beskriva tillförlitligheten hos de källor hen använder.	Eleven kan välja, använda och tolka texter som representerar olika texttyper. Eleven kan bedöma olika källors tillförlitlighet och användbarhet.	Eleven kan välja, använda, tolka och utvärdera också texttyper som är nya för hen. Eleven kan reflektera över faktorer som berör källornas tillförlitlighet och användbarhet och

utveckla sitt läsintresse							motivera sina egna val av källor.
M6 vägleda eleven att utvärdera sina läsfärdigheter och upptäcka utvecklingsbehov genom att öva lämpliga läs- och studiestrategier	12	Eleven utvecklar strategier och metakognitiva färdigheter som behövs för att kunna läsa och lär sig att bedöma sina utvecklingsbehov.	Förmåga att analysera sina läsfärdigheter, lässtrategier	Eleven kan använda någon enkel lässtrategi för att förstå text. Eleven kan identifiera någon läsrelaterad styrka eller något utvecklingsbehov hos sig själv.	Eleven kan använda sig av några lässtrategier. Eleven kan beskriva sig själv som läsare och identifiera några styrkor och utvecklingsbehov.	Eleven kan välja lässtrategier som är lämpade för texttypen. Eleven kan redogöra för sin läsfärdighet och beskriva sina styrkor och utvecklingsbehov.	Eleven kan använda för situationen ändamålsenliga lässtrategier. Eleven kan utvärdera sina läsfärdigheter och reflektera över hur de kan utvecklas.
M7 handleda eleven att analysera och tolka litteratur och att använda begrepp som behövs för det samt göra iakttagelser om texter skrivna av samer och andra	12	Eleven bekantar sig med fiktiva texter i olika former som är nya för hen själv. Eleven breddar sina erfarenheter av audiovisuell, visuella och skriven text och delar	Förmåga att analysera och tolka litteratur	Eleven kan redogöra för handlingen i en enkel fiktiv text och nämna enstaka särdrag inom fiktionen.	Eleven kan beskriva särdrag inom fiktiv text och göra iakttagelser om fiktiva medel.	Eleven kan redogöra för fiktiva texter i olika former. Eleven kan använda några centrala begrepp och identifiera särdrag och	Eleven kan analysera fiktiva texter i olika former med hjälp av ändamålsenliga begrepp. Eleven kan tolka fiktiva texter och

ursprungsfolk och tolka dem		med sig av dem samt fördjupar sin förståelse av fiktion.				berättartekniska grepp som är typiska för fiktivt språk och uttryck.	reflektera över mångtydigheten i fiktion.
Att producera texter							
M8 uppmuntra eleven att framföra och motivera sina åsikter med hjälp av olika typer av texter i olika kommunikationsmiljöer	13	Eleven lär sig att uttrycka sina tankar genom att skriva och producera många olika slags texter, samt identifiera sina styrkor och utvecklingsbehov som textproducent.	Textkompetens vid produktion av texter	Eleven kan producera enkla texter enligt modell. Eleven kan nämna någon styrka eller något utvecklingsbehov hos sig själv som textproducent.	Eleven kan producera olika typer av texter enligt instruktioner. Eleven kan beskriva sig själv som textproducent och nämna några styrkor eller utvecklingsbehov.	Eleven kan producera texter enligt givet syfte. Eleven kan redogöra för sina styrkor och utvecklingsområden som textproducent.	Eleven kan producera text på ett kreativt sätt enligt situation och ändamål. Eleven kan utvärdera sina styrkor och utvecklingsområden som textproducent och reflektera över hur de kan utvecklas.
M9 handleda eleven att vidga sin kunskap om olika textgenrer genom att	13	Eleven lär sig att producera berättande, beskrivande, instruerande, diskuterande	Kunskap om textgenrer, förmåga att producera texter och ge akt på	Eleven kan med hjälp av modeller producera berättande och beskrivande	Eleven kan producera instruerande och enkla ställningstagande texter och kan	Eleven kan producera diskuterande och olika ställningstagande texter och använda	Eleven kan självständigt producera olika slags texter och använder mångsidiga

erbjuda möjligheter att producera i synnerhet olika typer av ställningstagande, instruerande och diskuterande texter samt hjälpa eleven att identifiera sina styrkor och utvecklingsbehov som textproducent		och ställningstagande texter, också i multimediala miljöer, och lär sig att välja ett uttrycksätt som är lämpligt för textgenren och situationen.	sina färdigheter	texter som är enkla och konkreta. Texterna utgår från bekanta ämnen.	med hjälp av modeller använda uttrycksätt som är typiska för dem.	uttrycksätt som kännetecknar dem.	uttrycksätt som kännetecknar dem.
M10 stödja eleven att vidareutveckla sina skrivfärdigheter, hjälpa eleven att välja uttrycksätt enligt textgenren, målgruppen och sammanhanget och stärka kunskaperna i det	13	Eleven utvecklar sina textproduktionsprocesser.	Förmåga att skriva flytande och behärska det skrivna standardspråket	Eleven kan samla idéer och producera enkel text enligt modell eller med hjälp av stödfrågor. Eleven kan skriva för hand och med hjälp av digitala verktyg.	Eleven kan producera text och fästa uppmärksamhet vid menings- och satsbyggnad.	Eleven kan producera text som är smidig och lätt att förstå. Eleven kan strukturera sin text och sina stycken logiskt och fästa uppmärksamhet vid ordval samt	Eleven kan producera en sammanhängande och åskådlig text. Eleven kan använda textbindningsmetoder mångsidigt.

skrivna standard- språket						<p>följer i huvudsak standard- språkets centrala skrift- språksnormer i sin textpro- duktion och - bearbetning.</p> <p>Eleven kan skriva flytande för hand och med hjälp av digitala verktyg.</p>	<p>Eleven använder mångsidiga menings- och satsbyggnader och fäster upp- märksamhet vid textens ut- tryckssätt samt följer standard- språkets skrift- språksnormer.</p>
M11 hjälpa eleven att befästa textproduktionsprocesserna, att producera text tillsammans med andra och att stärka förmågan att ge och ta emot respons, motivera eleven att stärka sin	I3	<p>Eleven stärker sin förmåga att hantera och använda information. Eleven stärker sin förmåga att använda källor och källhänvisningar på ett mångsidigt sätt samt övar sig i att agera i olika miljöer med</p>	<p>Förmåga att behärska textproduktionsprocesserna, att söka information och kommunicera etiskt korrekt</p>	<p>Eleven kan göra en enkel sammanfattning utifrån det eleven hört, läst eller sett.</p> <p>Eleven kan mekaniskt och på ett enkelt sätt använda källor i sina texter.</p>	<p>Eleven kan göra enkla anteckningar samt källhänvisningar enligt modell.</p>	<p>Eleven kan göra mångsidiga anteckningar och sammanfatta informationen samlat.</p> <p>Eleven hänvisar till källor på ett korrekt sätt.</p>	<p>Eleven kan kombinera information från flera olika källor i sina texter.</p>

förmåga att söka och bedöma information och använda källor på ett mångsidigt sätt i egna texter med respekt för upphovsrätt, integritet och etiska normer för kommunikation på internet		respekt för integritet och upphovsrätt.		Eleven följer upphovsrättsliga normer och förstår betydelsen av personlig integritet på nätet.			
Att förstå språk, litteratur och kultur							
M12 handleda eleven att fördjupa sin språkmedvetenhet och väcka elevens intresse för samiska språkfenomen, handleda eleven att känna igen olika språkregister, stildrag	I4	Eleven fördjupar sin språkliga medvetenhet och sitt intresse för språkliga fenomen, känner igen språkets strukturer, olika språkvarianter, stildrag och nyanser och förstår	Förmåga att utveckla språklig medvetenhet	Eleven kan göra iakttagelser om enkla särdrag i text och språk. Eleven kan nämna några vanliga skillnader mellan skriftspråk och talspråk eller	Eleven kan göra iakttagelser om särdrag i språk och text. Eleven kan beskriva språkliga variationer i olika situationer.	Eleven kan redogöra för olika språkvarianter och stildrag. Eleven kan reflektera över betydelsen och följderna av språkliga och textuella val.	Eleven kan analysera drag i texter, språkvarianter och stildrag. Eleven kan tillämpa information om följderna av språkliga val i sin

och nyanser samt att förstå betydelsen och följderna av språkliga val		betydelsen av språkliga val och följderna av dem.		vardagligt språk och standardspråk.			egen kommunikation.
M13 vägleda eleven att uppfatta samiskheten som en resurs genom den mångsidiga samiska kulturen och det samiska språket och att bli medveten om sin egen språkliga och kulturella identitet och förstå det samiska språkets betydelse och rötter	14	Eleven bekantar sig med mångfalden inom det samiska språket och den samiska kulturen, bakgrunden till det samiska språket och dess särdrag och reflekterar över den språkliga och kulturella identitetens betydelse.	Förmåga att uppfatta språkets betydelse och ställning	Eleven kan nämna samiska språk och nämna något drag som är typiskt för det samiska språket eller de samiska språken. Eleven kan berätta om modersmålets betydelse för hen.	Eleven kan nämna centrala drag som är typiska för det samiska språket eller de samiska språken. Eleven kan beskriva modersmålets betydelse för individen.	Eleven kan beskriva mångfalden inom de samiska språken och det samiska språkets ställning bland andra språk. Eleven kan redogöra för centrala drag inom det samiska språket eller de samiska språken. Eleven kan reflektera över modersmålets kopplingar till identiteten.	Eleven kan reflektera över den språkliga och kulturella mångfaldens betydelse för individen och samhället. Eleven kan redogöra för drag som är typiska för det samiska språket eller de samiska språken i relation till andra språk. Eleven kan reflektera över modersmål som begrepp och dess

							betydelse för identitetsbygget.
M14 uppmontra eleven att vidga sin litteratur- och kultursyn, introducera eleven i litteraturens historia, samisk litteratur och samiska medier samt hjälpa eleven att reflektera kring litteraturens och kulturens betydelse i det egna livet	I4	Eleven vidgar sin litteratursyn, bekantar sig med litteraturhistoria, samisk litteratur och samiska medier.	Förmåga att utveckla litteraturkunskap, kulturmedvetenhet och läsintresse	Eleven kan nämna litterära huvudgenrer. Eleven har läst några skönlitterära verk, till exempel noveller.	Eleven kan beskriva särdrag som är typiska för litterära huvudgenrer och nämna några centrala verk som hör till dessa. Eleven har läst en del av de verk som man kommit överens om läsårsvis.	Eleven kan beskriva mångfalden inom skönlitteraturen och nämna litteraturens olika skeden och koppla några centrala verk till dem. Eleven har läst de verk som man kommit överens om läsårsvis.	Eleven kan analysera mångfalden inom litteraturen som en del av kulturen. Eleven kan beskriva litteraturens olika skeden samt deras centrala stildrag och nämna centrala verk för de olika skedena. Eleven har mångsidig kunskap om litteratur.
Att använda språket som stöd för allt lärande							
M15 uppmontra eleven	I5	Eleven lär sig att på ett	Förmåga att behärska det	Eleven kan beskriva hur olika	Eleven kan använda ett	Eleven kan använda språket	Eleven kan mångsidigt

att bredda den språkkunskap som behövs i olika läroämnen och att utnyttja sina kunskaper i samiska i allt lärande		ändamålsenligt sätt använda samiska inom olika vetenskapsområden och att utnyttja sina kunskaper i samiska i allt lärande.	språk som används inom olika vetenskapsområden	vetenskapsområden kräver olika språkkunskaper.	enkelt språk för några vetenskapsområden.	på det sätt som kännetecknar olika vetenskapsområden och förstår deras samband med vardagsspråket.	använda språket på det sätt som kännetecknar olika vetenskapsområden och redogöra för det språk hen använder.
M16 handleda eleven att utveckla sin förmåga att lära sig på ett vetgirigt, engagerat och undersökande sätt på samiska och andra språk	15	Eleven lär sig att mångsidigt söka samisk information i olika källor samt planera, strukturera och utvärdera sitt arbete självständigt och i grupp.	Förmåga att söka information samt planera, strukturera och utvärdera sitt arbete	Eleven kan söka information i bekanta källor samt planera sitt arbete enligt modell.	Eleven kan söka information i källor som är nya för hen samt planera sitt arbete som medlem i en grupp.	Eleven kan söka information i olika källor samt självständigt planera, strukturera och utvärdera sitt arbete.	Eleven kan självständigt söka information i tillförlitliga och mångsidiga källor samt aktivt planera, strukturera och utvärdera sitt arbete självständigt och i grupp.

Romani och litteratur

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
------------------------	----------	--	-------------------------	------------------------------	------------------------------	------------------------------	------------------------------

		för undervisningen					
Att kommunicera							
M1 uppmuntra eleven att uttrycka sig på romani och att kommunicera i flerspråkiga och mångkulturella situationer	I1	Eleven uppmuntras att uttrycka sig själv och sina åsikter i olika kommunikations-situationer.	Förmåga att kommunicera i olika situationer	Eleven kan agera i grupper som är bekanta för hen och i vardagliga kommunikationssituationer.	Eleven kan agera målinriktat i grupp och i vanliga kommunikationssituationer.	Eleven kan agera konstruktivt i olika grupper och kommunikationssituationer.	Eleven kan agera konstruktivt i olika grupper, även i krävande flerspråkiga kommunikationssituationer.
M2 handleda eleven att kommunicera konstruktivt, utveckla sin uttrycksförmåga och sin förmåga att ge och ta emot respons	I1	Eleven utvecklar mångsidiga gruppkommunikationsfärdigheter och sin förmåga att ge och ta emot respons.	Förmåga att kommunicera, uttrycka sig samt ge och ta emot respons	Eleven kan lyssna på andra och deltar i diskussionen. Eleven kan ta emot respons.	Eleven kan ta andras synpunkter i beaktande i sin egen kommunikation. Eleven kan ge knapphändig eller ensidig respons.	Eleven kan föra diskussionen vidare genom sina egna inlägg samt på ett konstruktivt sätt ge och ta emot respons.	Eleven kan tolka de andras inlägg och deras mål, samt anpassa sin egen kommunikation enligt situation. Eleven kan ge och ta emot respons på ett ändamålsenligt sätt.

M3 uppmuntra eleven att bredda sina kommunikativa färdigheter och sin förmåga att uppträda i olika miljöer och att använda det romska språket med människor i olika åldrar	I1	Eleven lär sig att iaktta sin egen kommunikation i olika miljöer och bredda sin förmåga att uppträda.	Kommunikativa färdigheter	Eleven kan framföra ett kort anförande om ett för hen bekant och konkret ämne. Eleven kan uttrycka sig förståeligt, men ensidigt.	Eleven kan framföra ett enkelt, förberett anförande. Eleven kan uttrycka sig tydligt.	Eleven kan framföra ett förberett anförande samt anpassa det enligt åhörarna. Eleven kan uttrycka sig själv på ett för situationen lämpligt sätt.	Eleven kan framföra ett förberett anförande, också om ett krävande ämne. Eleven kan uttrycka sig själv mångsidigt och anpassa sitt uttryck enligt åhörare och ändamål.
Att tolka texter							
M4 uppmuntra eleven att utveckla förmåga att läsa analytiskt och kritiskt samt kunskaper och färdigheter som behövs för att läsa, förstå och analysera texter	I2	Eleven lär sig att läsa analytiskt och kritiskt samt lär sig att göra iakttagelser om texter och tolka dem med hjälp av ändamålsenliga begrepp.	Förmåga att analysera och tolka texter	Eleven kan plocka ut centralt innehåll ur en text med hjälp av stödfrågor. Eleven kan nämna några språkliga eller textuella drag i	Eleven kan särskilja huvudpunkterna i en text och beskriva ändamålen med den. Eleven kan beskriva språkliga och textuella drag i vanliga texttyper.	Eleven kan redogöra för textens syfte, målgrupp och betydelse. Eleven kan analysera typiska drag för texttyper och beskriva dem med hjälp av	Eleven kan tolka och reflektera över textens betydelse och bedöma textens inverkan. Eleven kan analysera texttyper med hjälp av

				någon enkel texttyp.		några centrala begrepp.	ändamålsenliga begrepp och bedöma texter i relation till deras syfte och ändamål.
M5 handleda eleven att använda, tolka och värdera olika typer av texter för att söka information, få upplevelser och utveckla sitt läsintresse	12	Eleven lär sig att välja, använda, tolka och värdera skönlitterära, fakta- och medietexter.	Förmåga att vidga sin textvärld och söka information	Eleven kan läsa enkla skönlitterära, fakta- och medietexter i olika former. Eleven kan nämna en egenskap som har med källornas tillförlitlighet att göra.	Eleven kan välja, använda och läsa olika texter men håller sig främst till bekanta texttyper. Eleven kan beskriva tillförlitligheten hos de källor hen använder.	Eleven kan välja, använda och tolka texter som representerar olika texttyper. Eleven kan bedöma olika källors tillförlitlighet och användbarhet.	Eleven kan välja, använda, tolka och utvärdera också nya texttyper. Eleven kan reflektera över faktorer som berör källornas tillförlitlighet och användbarhet och motivera sina egna val av källor.
M6 vägleda eleven att utvärdera sin läsfärdighet och upptäcka utvecklingsbehov genom att öva	12	Eleven utvecklar strategier och metakognitiva färdigheter som behövs för att kunna läsa och lär sig att	Förmåga att analysera sin läsfärdighet och sina lässtrategier	Eleven kan använda någon enkel lässtrategi för att förstå text.	Eleven kan använda sig av några lässtrategier.	Eleven kan välja lässtrategier som är lämpade för texttypen.	Eleven kan använda för situationen ändamålsenliga lässtrategier.

lämpliga läs- och studiestrategier		bedöma sina utvecklingsbehov.		Eleven kan identifiera någon läsrelaterad styrka eller något utvecklingsbehov hos sig själv.	Eleven kan beskriva sig själv som läsare och identifiera några styrkor och utvecklingsbehov.	Eleven kan redogöra för sin läsfärdighet och beskriva sina styrkor och utvecklingsbehov.	Eleven kan utvärdera sina läsfärdigheter och reflektera över hur de kan utvecklas.
Att producera texter							
M7 uppmuntra eleven att framföra och motivera sina åsikter med hjälp av olika typer av texter i olika kommunikationsmiljöer	I3	Eleven lär sig att uttrycka sina tankar genom att skriva och producera många olika slags texter samt identifiera sina styrkor och utvecklingsbehov som textproducent.	Textkompetens vid produktion av texter	Eleven kan producera enkla texter enligt modell. Eleven kan nämna någon styrka eller något utvecklingsbehov hos sig själv som textproducent.	Eleven kan producera olika typer av texter enligt instruktioner. Eleven kan beskriva sig själv som textproducent och nämna några styrkor eller utvecklingsbehov.	Eleven kan producera texter enligt givet syfte. Eleven kan redogöra för sina styrkor och utvecklingsområden som textproducent.	Eleven kan producera text på ett kreativt sätt enligt situation och ändamål. Eleven kan utvärdera sina styrkor och utvecklingsområden som textproducent och reflektera över hur de kan utvecklas.

<p>M8 stödja eleven att bredda sin kunskap om textgenrer, vidareutveckla sina skrivfärdigheter samt hjälpa eleven att identifiera sina styrkor och utvecklingsbehov som textproducent</p>	<p>13</p>	<p>Eleven lär sig att producera berättande, beskrivande, instruerande, diskuterande och ställningstagande texter, också i multimediala miljöer, och lär sig att välja ett uttrycksätt som är lämpligt för textgenren och situationen.</p>	<p>Kunskap om textgenrer, förstå att producera texter och ge akt på sina färdigheter</p>	<p>Eleven kan med hjälp av modeller producera berättande och beskrivande texter som är enkla och konkreta. Texterna utgår från bekanta ämnen.</p>	<p>Eleven kan producera instruerande och enkla ställningstagande texter och kan med hjälp av modeller använda uttrycksätt som är typiska för dem.</p>	<p>Eleven kan producera diskuterande och olika ställningstagande texter och använda uttrycksätt som kännetecknar dem.</p>	<p>Eleven kan självständigt producera olika slags texter och använder mångsidiga uttrycksätt som kännetecknar dem.</p>
<p>M9 hjälpa eleven att befästa textproduktionsprocesserna, att producera text tillsammans med andra och att stärka förmågan att ge och ta emot respons, motivera eleven att stärka sin</p>	<p>13</p>	<p>Eleven stärker sin förmåga att hantera och använda information. Eleven stärker sin förmåga att använda källor och källhänvisningar på ett mångsidigt sätt samt öva sig i att agera i olika miljöer med</p>	<p>Att behärska textproduktionsprocesserna, förmåga att söka information och kommunicera etiskt korrekt</p>	<p>Eleven kan göra en enkel sammanfattning utifrån det eleven hört, läst eller sett. Eleven kan mekaniskt och på ett enkelt sätt använda källor i sina texter. Eleven kan skriva för hand</p>	<p>Eleven kan göra enkla anteckningar samt källhänvisningar enligt modell.</p>	<p>Eleven kan göra mångsidiga anteckningar och sammanfatta information hen samlat. Eleven hänvisar till källor på ett korrekt sätt.</p>	<p>Eleven kan kombinera information från flera olika källor i sina texter.</p>

förmåga att söka och bedöma information och använda källor på ett mångsidigt sätt i egna texter med respekt för upphovsrätt, integritet och etiska normer för kommunikation på internet		respekt för integritet och upphovsrätt.		och med hjälp av digitala verktyg.		Eleven kan flytande skriva för hand och med hjälp av digitala verktyg.	
---	--	---	--	------------------------------------	--	--	--

Att förstå språk, litteratur och kultur

M10 handleda eleven att fördjupa sina kunskaper om det romska språkets särdrag och att förstå betydelsen och konsekvenserna av språkliga val	I4	Eleven fördjupar sin språkliga medvetenhet och sitt intresse för språkliga fenomen, känner igen språkets strukturer, olika språkvarianter, stildrag och nyanser och förstår	Kunskap om det romska språkets särdrag	Eleven kan göra enkla iakttagelser om särdrag i text. Eleven kan nämna några vanliga skillnader mellan skriftspråk och talspråk eller vardagligt	Eleven kan göra iakttagelser om särdrag i språk och text och skilja mellan olika språkvarianter och stildrag. Eleven kan beskriva språkliga variationer i	Eleven kan redogöra för skillnaden mellan olika språkliga varianter och stildrag. Eleven kan reflektera över betydelsen och följderna av	Eleven kan analysera drag i texter, språkvarianter och stildrag. Eleven kan tillämpa information om följderna av språkliga val i sin
--	----	---	--	---	--	---	---

		betydelsen av språkliga val och följderna av dem.		språk och standardspråk.	olika situationer.	språkliga och textuella val.	egen kommunikation.
M11 vägleda eleven att bli medveten om betydelsen av språklig och kulturell identitet och stödja eleven att utveckla sin egen språkliga och kulturella identitet	I4	Eleven bekantar sig med mångfalden inom det romska språket och den romska kulturen, bakgrunden till det romska språket och dess särdrag och reflekterar över den kulturella identitetens betydelse.	Förmåga att uppfatta betydelsen av språklig och kulturell identitet	Eleven kan nämna något drag som är typiskt för det romska språket i Finland. Eleven kan berätta om modersmålets betydelse för hen.	Eleven kan nämna centrala drag som är typiska för det romska språket i Finland. Eleven kan beskriva modersmålets betydelse för individen.	Eleven kan beskriva mångfalden inom det romska språket i Finland och dess ställning bland andra språk. Eleven kan redogöra för centrala drag inom det romska språket i Finland. Eleven kan reflektera över modersmålets kopplingar till identiteten.	Eleven kan reflektera över den språkliga och kulturella mångfaldens betydelse för individen och samhället. Eleven kan redogöra för drag som är typiska för det romska språket i Finland i relation till andra språk. Eleven kan nämna romska dialekter som talas i olika länder.

							Eleven kan reflektera över modersmål som begrepp och dess betydelse för identitetsbygget.
--	--	--	--	--	--	--	---

Teckenspråk och litteratur

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
Att kommunicera							
M1 uppmuntra eleven att utveckla sin förmåga att klara av olika kommunikationssituationer genom att framföra sina	I1	Eleven uppmuntras att uttrycka sig själv och sina åsikter på teckenspråk i olika kommunikationssituationer samt ge	Förmåga att kommunicera i olika situationer	Eleven kan agera i grupper som är bekanta för hen och i vardagliga kommunikationssituationer.	Eleven kan agera målinriktat i grupp och i vanliga kommunikationssituationer.	Eleven kan agera konstruktivt i olika grupper och kommunikationssituationer. Eleven kan ge och ta emot	Eleven kan agera konstruktivt i olika grupper, även i krävande flerspråkiga kommunikationssituationer.

<p>åsikter och genom att ta i beaktande andras åsikter samt förmåga att ge och få respons, lära eleven att ta ansvar i olika språksituationer och att identifiera värderingar och attityder som förmedlas genom språket</p>		<p>och ta emot respons.</p>		<p>Eleven kan ta emot respons.</p>	<p>Eleven kan ge knapp eller ensidig respons.</p>	<p>respons på ett konstruktivt sätt.</p>	<p>Eleven kan ge och ta emot respons på ett för situationen ändamålsenligt sätt.</p>
<p>M2 erbjuda eleven möjligheter att analysera, ta ställning och uppmana samt uppmuntra eleven att fördjupa sin förståelse för sin roll i kommunikationen och att uttrycka sig,</p>	<p>I1</p>	<p>Eleven lär sig att iaktta sin egen kommunikation i olika miljöer och bredda sin förmåga att uppträda.</p>	<p>Förmåga att använda olika kommunikationssätt och kommunicera</p>	<p>Eleven kan framföra ett kort anförande om ett för hen bekant och konkret ämne.</p> <p>Eleven kan uttrycka sig förståeligt.</p>	<p>Eleven kan framföra ett enkelt, förberett anförande.</p> <p>Eleven kan uttrycka sig tydligt.</p>	<p>Eleven kan framföra ett förberett anförande samt anpassa det enligt mottagarna.</p> <p>Eleven kan uttrycka sig själv på ett för situationen lämpligt sätt.</p>	<p>Eleven kan framföra ett förberett anförande, också om ett krävande ämne.</p> <p>Eleven kan uttrycka sig själv mångsidigt och anpassa sitt uttryck enligt</p>

delta och påverka, även med hjälp av olika hjälpmedel							mottagare och ändamål.
Att tolka texter							
M3 uppmuntra eleven att iaktta, analysera, tolka och vara kritisk till olika typer av framföranden och föredrag och hjälpa eleven att upptäcka hur hans tolkningsförmåga behöver utvecklas	12	Eleven lär sig att läsa analytiskt och kritiskt samt lär sig att göra iakttagelser om olika former av teckenspråkiga texter och anföranden och tolka dem med hjälp av ändamålsenliga begrepp.	Tolkningsförmåga och utvärdering av den	Eleven kan plocka ut centralt innehåll ur teckenspråkiga texter och anföranden med hjälp av stödfrågor.	Eleven kan särskilja huvudpunkterna i en teckenspråkig text eller ett anförande och beskriva ändamålen med den.	Eleven kan redogöra för syfte, målgrupp och betydelse i en teckenspråkig text eller ett tecknat anförande.	Eleven kan tolka och reflektera över betydelse och bedöma vilken inverkan en teckenspråkig text eller ett anförande har.
M4 uppmuntra eleven att utöver berättande, beskrivande och ställningstagande texter också arbeta	12	Eleven lär sig att välja, använda, tolka och värdera teckenspråkiga skönlitterära,	Förmåga att arbeta med olika texter och dela med sig av textupplevelser	Eleven kan läsa enkla skönlitterära, fakta- och medietexter i olika former.	Eleven kan välja, använda och läsa olika texter men håller sig främst till bekanta texttyper.	Eleven kan välja, använda och tolka texter som representerar olika texttyper.	Eleven kan välja, använda, tolka och utvärdera också nya texttyper.

med instruerande och diskuterande texter, att diskutera om dem och dela sina erfarenheter i kommunikationsmiljöer på olika sätt		fakta- och medietexter.					
Att producera texter							
M5 handleda eleven att använda ett av de mest använda teckenspråkens skriftsystem	13	Eleven lär sig att uttrycka sina tankar genom att skriva och producera många olika slags texter samt identifiera sina styrkor och utvecklingsbehov som textproducent.	Kunskap om teckenspråkets skriftsystem	Eleven kan med teckenspråkets skriftsystem producera enkla texter enligt modell. Eleven kan nämna någon styrka eller något utvecklingsbehov hos sig själv som textproducent.	Eleven kan med teckenspråkets skriftsystem producera olika typer av texter enligt instruktioner. Eleven kan beskriva sig själv som textproducent och nämna några styrkor eller	Eleven kan producera texter enligt givet syfte och där hen använder teckenspråkets skriftsystem. Eleven kan redogöra för sina styrkor och utvecklingsområden som textproducent.	Eleven kan producera text på ett kreativt sätt enligt situation och ändamål och enligt teckenspråkets skriftsystem. Eleven kan utvärdera sina styrkor och utvecklingsområden som

					utvecklingsbehov.		textproducent och reflektera över hur de kan utvecklas.
M6 uppmuntra eleven att uttrycka sig mångsidigare och att fördjupa sin kunskap om teckenspråkets strukturer, vad ett tecken består av och hur det uttrycks	I3	Eleven stärker sin förmåga att uttrycka sig på teckenspråk och stärker sina textproduktionsprocesser.	Förmåga att uttrycka sig på teckenspråk	Eleven kan planera och producera enkla texter med hjälp av modell eller stödfrågor.	Eleven kan producera text och fästa uppmärksamhet vid enkla strukturella drag inom teckenspråket.	Eleven kan producera text som är smidig och lätt att förstå. Eleven känner till teckenspråkets allmänna strukturella drag, hur tecken produceras samt följer i huvudsak centrala konventioner inom teckenspråkets skriftsystem när hen producerar och bearbetar texter.	Eleven kan producera en sammanhängande och åskådlig text. Eleven kan mångsidigt använda teckenspråkets olika uttrycks sätt. Eleven kan mångsidigt använda olika grepp i anslutning till teckenspråkets satser och fästa uppmärksamhet vid textens stil.

M7 uppmuntra eleven att befästa processerna för självständig eller gemensam produktion av olika slags texter i olika kommunikationsmiljöer, bredda användningen av källor samt respektera upphovsrätt och etisk kommunikation	13	Eleven stärker sin förmåga att hantera och använda information. Eleven stärker sin förmåga att använda källor och källhänvisningar på ett mångsidigt sätt samt övar sig att agera i olika miljöer med respekt för integritet och upphovsrätt.	Förmåga att producera texter och behärska textprocessen, etisk kommunikation	Eleven kan göra en enkel sammanfattning utifrån det eleven sett. Eleven kan mekaniskt och på ett enkelt sätt använda källor i sina texter.	Eleven kan göra enkla anteckningar samt källhänvisningar enligt modell.	Eleven kan göra mångsidiga anteckningar och sammanfatta informationen samlat. Eleven hänvisar till källor på ett korrekt sätt.	Eleven kan kombinera information från flera olika källor i sina texter.
Att förstå språk, litteratur och kultur							
M8 handleda eleven att fördjupa sin språkliga medvetenhet och att känna igen olika språkregister, stildrag och nyanser	14	Eleven fördjupar sin språkliga medvetenhet och sitt intresse för språkliga fenomen, känner igen språkets strukturer,	Förmåga att utveckla språklig medvetenhet	Eleven kan göra iakttagelser om enkla särdrag i text och språk. Eleven kan nämna några vanliga	Eleven kan göra iakttagelser om särdrag i text och språk. Eleven kan beskriva språkliga	Eleven kan redogöra för särdrag i olika språkliga varianter och stildrag. Eleven kan reflektera över	Eleven kan analysera drag i texter, språkvarianter och stildrag. Eleven kan tillämpa information om

och att förstå betydelsen av språkliga val och följderna av dem		olika språkvarianter, stildrag och nyanser och förstår betydelsen av språkliga val och följderna av dem.		skillnader mellan teckenspråk och vardagligt och standard-språk.	variationer i olika situationer.	betydelsen och följderna av språkliga och textuella val.	följderna av språkliga val i sin egen kommunikation.
M9 handleda eleven att lära känna det finlandssvenska teckenspråkets kulturella och språkliga mångfald, hjälpa eleven att se språket som en resurs, att reflektera över teckenspråkets betydelse och ställning och att förstå dess historia samt stödja eleven att utveckla en	14	Eleven bekantar sig med teckenspråkets och kulturens mångfald, teckenspråkets och de dövas kulturella historia och nuläge samt reflekterar över den språkliga och kulturella identitetens betydelse.	Förmåga att uppfatta teckenspråkets betydelse och ställning	Eleven kan nämna de teckenspråk som används i Finland. Eleven kan nämna något drag som är typiskt för teckenspråket. Eleven kan berätta om modersmålets betydelse för hen.	Eleven kan nämna centrala drag som är typiska för teckenspråket. Eleven kan beskriva modersmålets betydelse för individen.	Eleven kan beskriva mångfalden inom teckenspråket och deras ställning bland andra språk. Eleven kan redogöra för centrala drag inom teckenspråket och beskriva skillnaden mellan talat och tecknat språk. Eleven kan reflektera över	Eleven kan reflektera över den språkliga och kulturella mångfaldens betydelse för individen och samhället. Eleven kan redogöra för drag som är typiska för teckenspråket i relation till andra språk. Eleven kan reflektera över modersmål

teckenspråkig och kulturell identitet						modersmålets kopplingar till identiteten.	som begrepp och dess betydelse för identitetsbygget.
M10 uppmuntra eleven att vidga sin kultursyn, att bekanta sig med olika kulturformer och -institutioner samt hjälpa eleven att reflektera över språkets och kulturens betydelse både i sitt eget liv och i samhället	I4	Eleven vidgar sin kultursyn genom att bekanta sig med olika kulturformer och -institutioner. Eleven introduceras till den teckenspråkiga kulturen och teckenspråkets olika användargrupper och olika kommunikationsmetoder.	Kännedom om kultur och olika kulturformer	Eleven kan särskilja olika kulturformer från varandra och känner till någon kulturinstitution. Eleven kan nämna någon av teckenspråkets användargrupper.	Eleven kan beskriva hur olika kulturformer kopplas ihop med olika kulturinstitutioner. Eleven kan nämna teckenspråkets olika användargrupper.	Eleven kan beskriva kulturens mångfald och känner till de viktigaste kulturinstitutionerna. Eleven kan beskriva teckenspråkets olika användargrupper och olika kommunikationsmetoder.	Eleven kan analysera kulturens mångfald i samhället och i det egna livet. Eleven kan analysera teckenspråkets olika användargrupper och deras situation i samhället.
Att använda språket som stöd för allt lärande							
M11 ge eleven möjlighet att stärka sin förmåga att använda	I5	Eleven lär sig att beställa tolkning och agera tillsammans med en	Förmåga att använda tolk	Eleven kan använda tolktjänster under handledning.	Eleven kan använda tolktjänster och känner till	Eleven kan beställa en tolk självständigt och agera med	Eleven kan tolkningens principer och praxis och kan ta hänsyn till

tolktjänster och samarbeta med en teckenspråkstolk i studierna eller för att uträtta olika ärenden och besöka kulturevenemang		tolk i olika situationer.			enkel tolkningspraxis.	tolken i vanliga situationer.	dem i sitt eget agerande.
M12 handleda eleven att utöka sin textvärld med texter som anknyter till fortsatta studier och samhället samt utveckla sin språkfärdighet inom olika kunskapsområden	15	Eleven lär sig att mångsidigt söka teckenspråkig information i olika källor, planera, strukturera och utvärdera sitt arbete självständigt och i grupp. Eleven lär sig att använda en teckenspråkig ordbok, bekantar sig med utvecklingen hos de teckenspråkiga och vidgar	Förmåga att se hur textvärlden vidgas, språkfärdighet inom olika kunskapsområden	Eleven kan söka information i bekanta källor och planera sitt arbete enligt modell.	Eleven kan söka information i källor som är nya för hen samt planera sitt arbete som medlem i en grupp.	Eleven kan söka information i olika källor samt självständigt planera, strukturera och utvärdera sitt arbete.	Eleven kan självständigt söka information i tillförlitliga och mångsidiga källor samt aktivt planera, strukturera och utvärdera sitt arbete självständigt och i grupp.

		sin kunskap om sitt tecken- språksregister inom olika ve- tenskapsområ- den.					
--	--	--	--	--	--	--	--

Svenska som andraspråk och litteratur

Mål för undervisningen	Innehåll	Mål för lärandet som härletts ur målen för undervisningen	Föremål för bedömningen	Kunskapskrav för vitsordet 5	Kunskapskrav för vitsordet 7	Kunskapskrav för vitsordet 8	Kunskapskrav för vitsordet 9
Att kommunicera							
M1 uppmuntra eleven att utveckla sina färdigheter att handla målinriktat, etiskt och konstruktivt i kommunikationssituationer i skolan och i samhället	I1	Eleven utvecklar sina färdigheter att handla målinriktat, etiskt och konstruktivt i kommunikationssituationer i skolan och i samhället.	Att utveckla kommunikativa färdigheter	Eleven deltar i förutsebara kommunikationssituationer genom att lyssna aktivt.	Eleven deltar muntligt och på ett konstruktivt sätt i kommunikationssituationer i skolan.	Eleven främjar med sitt agerande en lyckad kommunikationssituation.	Eleven tar initiativ i olika kommunikationssituationer och anpassar sitt tal enligt situationen.

<p>M2 handleda eleven att fördjupa förmågan att förstå formellt tal, den muntliga kommunikationen i undervisningen och talade medietexter</p>	<p>I1</p>	<p>Eleven fördjupar sin förmåga att förstå formellt tal, den muntliga kommunikationen i undervisningen och talade medietexter.</p>	<p>Förmåga att förstå i kommunikationssituationer</p>	<p>Eleven förstår talade texter på vardagligt språk som åskådliggörs tydligt.</p>	<p>Eleven förstår talade texter på vardagligt språk och tar reda på deras betydelse tillsammans med de andra.</p>	<p>Eleven förstår huvuddragen i muntliga kommunikationen i undervisningen och i talade medietexter som behandlar teman som är bekanta för eleven.</p>	<p>Eleven urskiljer den väsentliga informationen i den muntliga kommunikationen i undervisningen och i talade medietexter samt utvärderar vad hen har hört.</p> <p>Eleven kan ta emot information i formella talsituationer.</p>
<p>M3 uppmuntra eleven att utveckla sin förmåga att uppträda och uttrycka sig målmedvetet i olika situationer och med hjälp av olika uttrycksätt</p>	<p>I1</p>	<p>Eleven utvecklar sin förmåga att uppträda och uttrycka sig målmedvetet i olika situationer och med hjälp av olika uttrycksätt.</p>	<p>Förmåga att uppträda</p>	<p>Eleven uttrycker sig själv i olika vardagliga situationer eller berättar om något ämne som intresserar hen på det sätt som hens språkkunskaper ger möjlighet till.</p>	<p>Eleven förbereder och håller ett anförande eller en muntlig presentation om ett tema som ligger nära hen själv.</p> <p>Eleven uttrycker sig förståeligt.</p>	<p>Eleven förbereder och håller en tydlig presentation om ett tema som förutsätter att hen söker information.</p> <p>Eleven uttrycker sig på ett för</p>	<p>Eleven förbereder och håller en sammanhängande och till sitt innehåll mångsidig och åskådlig presentation.</p> <p>Eleven uttrycker sig målmedvetet och</p>

				Eleven kompletterar sin språkfärdighet med andra uttrycksätt.		situationen lämpligt sätt.	ändamålsenligt.
Att tolka texter							
M4 handleda eleven att använda sin kunskap om textgenrer för att tolka texter, vidga elevens ord- och begreppsförråd och använda lässtrategier effektivt samt utveckla sin förmåga att dra slutsatser om en texts betydelser utgående från texten, orden och	12	Eleven använder sin kunskap om textgenrer för att tolka talade, skrivna och multimediala texter, utvidgar sitt ord- och begreppsförråd, använder effektivt lässtrategier och strategier för att förstå text och drar slutsatser om en texts betydelser utgående från texten, orden och	Förmåga att använda kunskaper om textgenrer i tolkningen av talade, skrivna och multimediala texter	Eleven förstår varför texter skiljer sig från varandra. Eleven känner igen några särdrag för de vanligaste textgenrerna. Eleven förstår bristfälligt innehållet i en text.	Eleven känner igen de vanligaste textgenrerna. Eleven förstår texter som behandlar ämnesområden som är bekanta för hen och kan uppfatta texten som helhet. Eleven tar reda på nyckelord för att förstå huvudtanken i texten.	Eleven identifierar strukturen och de språkliga särdragen i olika textgenrer. Eleven utvidgar aktivt sitt ord- och begreppsförråd genom att läsa olika slags texter. Eleven använder ändamålsenliga strategier för att tolka texter.	Eleven särskiljer mellan strukturen och de språkliga särdragen i olika textgenrer med hjälp av ändamålsenliga begrepp. Eleven utvecklar sitt ord- och begreppsförråd så att det är tillräckligt för att hen självständigt kan tolka och utvärdera texter.

de språkliga strukturerna		de språkliga strukturerna.			Eleven använder texter för att utvidga sitt ord- och begreppsförråd.		
M5 handleda eleven att tolka texter kritiskt både självständigt och i grupp	12	Eleven övar sig på att kritiskt tolka talade, skrivna och multimediala texter både självständigt och i grupp.	Förmåga att tolka talade, skrivna och multimediala texter	Eleven läser och förstår enkla texter med ett konkret språk och i för eleven bekanta situationer. Eleven ställer frågor och uttrycker åsikter utifrån texterna tillsammans med andra och självständigt.	Eleven läser och förstår texter, även abstrakta sådana, som är lämpliga för hans ålder. Eleven drar slutsatser om texterna och framför motiverade åsikter om textens innehåll.	Eleven använder sin förmåga att tolka texter som en resurs för lärandet. Eleven utvärderar texter och drar slutsatser om och ställer kritiska frågor utifrån texten. Eleven förstår att andra texter inverkar på textens tolkning.	Eleven utvärderar texternas sätt att påverka. Eleven iakttar sådana betydelser i texterna som inte är direkt uttalade, såsom textens tankegång, attityder och synpunkter. Eleven tolkar hur andra texter inverkar på textens betydelse.
Att producera texter							

<p>M6 handleda eleven att stärka förmågan att planera, producera och bearbeta texter självständigt och tillsammans med andra samt att kunna använda olika textgenerer som källor och modeller för de egna texterna</p>	<p>13</p>	<p>Eleven planerar, producerar och bearbetar texter. Eleven använder berättande, beskrivande och ställningstagande texter som modeller och källor för de egna texterna.</p>	<p>Förmåga att tillämpa kunskap om textgenerer i produktionen av texter</p>	<p>Eleven producerar texter som till sin struktur, sitt språk och sitt innehåll är enkla och konkreta och som berör ett ämne som är bekant för hen.</p>	<p>Eleven planerar och producerar med hjälp av modeller texter om olika ämnesområden, både självständigt och tillsammans med andra.</p> <p>Eleven tar emot respons på sina texter.</p> <p>Eleven producerar texter där man känner igen textgenererna men där textgenerernas typiska särdrag används bristfälligt.</p>	<p>Eleven planerar, producerar och bearbetar texter där hen använder särdragen för olika textgenerer på ett ändamålsenligt sätt.</p>	<p>Eleven producerar självständigt texter där särdragen för olika textgenerer används på ett mångsidigt sätt.</p> <p>Eleven använder också andra texter som källor för de egna texterna.</p>
<p>M7 hjälpa eleven att befästa kunskaperna om normerna</p>	<p>13</p>	<p>Eleven följer normerna för standardskriftspråket i sina</p>	<p>Förmåga att behärska skriftspråket</p>	<p>Eleven producerar texter om ämnesområden som är</p>	<p>Eleven producerar texter som är förståeliga trots</p>	<p>Eleven producerar koherenta texter och använder</p>	<p>Eleven producerar texter som innehållsmässigt och</p>

för standard-skriftspråket samt behärsningen av det ordförråd och de strukturer som behövs för olika textgenerer		<p>texter och använder de ordförråd och språkliga strukturer som är karakteristiska för olika textgenerer.</p> <p>Eleven utvecklar smidighet och mångsidighet i sin textproduktion samt skriver för hand och med hjälp av digitala verktyg.</p>		<p>bekanta för hen själv. Texten kan vara icke-koherent, något svårläst och skriven med ett väldigt begränsat ordförråd.</p> <p>Eleven kan skriva för hand och med hjälp av digitala verktyg.</p>	<p>språkliga brister. Ordförrådet kan fortfarande vara begränsat.</p> <p>Elevens användning av skriftspråksnormer är osäkert.</p>	<p>ändamålsenliga ord och strukturer i dem.</p> <p>Eleven följer skriftspråksnormerna tämligen väl.</p> <p>Eleven kan skriva flytande för hand och med hjälp av digitala verktyg.</p>	<p>språkligt är mångsidiga.</p> <p>Eleven följer skriftspråksnormerna väl.</p>
Att förstå språk, litteratur och kultur							
M8 handleda eleven att fördjupa sin språkliga medvetenhet och intressera sig för språkliga fenomen, hjälpa eleven att	14	Eleven blir intresserad av språkliga fenomen. Eleven känner igen språkliga strukturer och använder formellt och informellt	Förmåga att utveckla språklig medvetenhet	<p>Eleven observerar att språkbudet varierar i olika situationer.</p> <p>Eleven identifierar skillnaderna mellan</p>	Eleven reflekterar över textens språkliga och textuella drag och deras betydelser tillsammans med andra.	Eleven uppfattar och skiljer mellan språkliga och textuella drag i texter och deras betydelser med hjälp av	<p>Eleven drar slutsatser om texters språkliga och textuella särdrag.</p> <p>Eleven utnyttjar formellt och informellt</p>

<p>känna igen språkliga strukturer, olika register, stildrag och nyanser och förstå betydelse och följer av olika språkliga val</p>		<p>språk som en resurs för språkanvändningen samt använder språkliga stildrag och nyanser. Eleven förstår betydelse och följer av olika språkliga val.</p>		<p>skrivet och talat språk. Eleven uppfattar gränserna mellan satser och känner igen verbet i centrum av satsen.</p>	<p>Eleven känner igen formellt och informellt språkbruk och skillnaderna mellan olika språkliga stilar. Eleven kan dela in satsen i satskonstruktionens olika delar.</p>	<p>ändamålsenliga begrepp. Eleven förstår formellt och informellt språkbruk och effekterna av olika språkliga stilar. Eleven förstår betydelse och följer av olika språkliga val.</p>	<p>språk i sitt språkbruk. Eleven förstår vilken inverkan språkliga val har för hur betydelsen byggs upp i en text.</p>
<p>M9 inspirera eleven att bekanta sig med olika litteraturgenrer, den svenska och i synnerhet den finlandssvenska litteraturen, dess historia och kopplingar till världslitteraturen samt att</p>	<p>14</p>	<p>Eleven läser och tolkar svenskspråkig litteratur, i synnerhet modern finlandssvensk litteratur. Eleven bekantar sig med den finlandssvenska litteraturens viktigaste skeden och deras</p>	<p>Förmåga att analysera och tolka skönlitteratur</p>	<p>Eleven läser korta och lättförståeliga svenskspråkiga skönlitterära texter. Eleven skiljer mellan fiktiva texter och andra texter. Eleven förstår att olika texter har skrivits vid</p>	<p>Eleven läser svenskspråkiga, även finlandssvenska, skönlitterära texter och diskuterar sina läsupplevelser med de andra. Eleven känner till några litteraturgenrer och kan</p>	<p>Eleven läser och kan analysera en skönlitterär text. Eleven kan nämna centrala verk i den finlandssvenska litteraturen. Eleven kan särskilja litteraturgenrernas</p>	<p>Eleven läser mångsidig svenskspråkig litteratur och analyserar och tolkar det hen läst genom att diskutera och skriva om sina upplevelser. Eleven känner till den finlandssvenska</p>

handleda eleven att känna till hur olika texter förhåller sig till varandra		kopplingar till världslitteraturen. Eleven förstår hur litteraturgenren och andra texter påverkat ett verk.		olika tidpunkter. Eleven identifierar med hjälp av modeller kopplingar mellan texter.	identifiera till vilken genre en text hör.	särdrag i texter som hen läser.	litteraturen och dess förhållande till världslitteraturen.
M10 hjälpa eleven att vidga sin kulturuppfattning och att redogöra för flerspråkighet och kulturell mångfald i skolan och i samhället samt att se kulturella likheter och kulturbundheter i och mellan olika företeelser	I4	Eleven förstår betydelsen av språklig och kulturell mångfald i skolan och i samhället. Eleven ser skillnader och likheter mellan kulturer samt kulturbundheter i och mellan olika företeelser.	Förmåga att utveckla kulturell medvetenhet	Eleven känner till att det förekommer flerspråkighet och kulturell mångfald i alla samhällen. Eleven kan identifiera och kan beskriva kulturella och kulturbundna företeelser i sin närmaste omgivning.	Eleven identifierar flerspråkighet och kulturell mångfald på individnivå och i den nära omgivningen. Eleven breddar sina kulturella erfarenheter och kan berätta om dem.	Eleven redogör för vad flerspråkighet och kulturell mångfald innebär i samhället. Eleven kan redogöra för sina kulturella erfarenheter. Eleven observerar att kulturen samt individens verksamhet och olika gruppbildningar påverkar varandra.	Eleven framför synpunkter på vad flerspråkighet och kulturell mångfald betyder för hen själv och för samhället. Eleven deltar aktivt i att skapa gemensamma kulturella upplevelser.

Att använda språket som stöd för allt lärande							
M11 handleda eleven att befästa en positiv uppfattning om sig själv och sitt sätt att kommunicera, läsa, producera texter och lära sig språk, handleda eleven att iaktta och jämföra olika inlärningsstilar och sätt att lära sig samt att lära sig av andra	I5	Eleven stärker en positiv uppfattning om sig själv och sitt sätt att lära sig och använda språk. Eleven jämför och använder olika sätt att lära sig både självständigt och i grupp.	Förmåga att utveckla sitt eget sätt att lära sig språk	Eleven gör iakttagelser om hur hen lär sig språk och sina egna sätt att lära sig.	Eleven identifierar sina styrkor och utvecklingsområden när det gäller hens sätt att lära sig och använda språk samt ställer upp mål för sitt eget lärande.	Eleven utvecklar sina färdigheter att lära sig språk och använder mångsidigt sin omgivning som en resurs för att lära sig språk.	Eleven ställer upp utmanande mål för sitt eget lärande och främjar det gemensamma lärandet.
M12 handleda eleven att lägga märke till hur språket används inom olika vetenskapsområden	I5	Elevens språkkunskap utvecklas från ett vardagligt språk mot språket som används inom olika vetenskapsområden.	Förmåga att utveckla ett abstrakt språk	Eleven behandlar teman som berör olika vetenskapsområden på ett vardagligt språk.	Eleven förstår med stöd av en stark kontext språk som är rätt så kognitivt krävande och lämpligt med hänsyn till elevens ålder.	Eleven förstår kognitivt krävande språk som är lämpligt med hänsyn till hans ålder, men behöver stöd från kontexten.	Eleven känner till metoder för användningen av ett abstrakt språk och använder dem för att tolka texter.

M13 upp- muntra eleven att utveckla förmågan att söka informat- ion samt att planera, struk- turerar och ut- värdera sitt ar- bete självstän- digt och i grupp	I5	Eleven använ- der ändamåls- enliga sätt att söka informat- ion och följer upphovsrätts- liga normer. Eleven plane- rar, strukture- rar samt utvär- derar sitt eget arbete själv- ständigt och i grupp.	Förmåga att söka informat- ion samt för- måga att pla- nera, struktu- rera och utvär- dera sitt eget arbete	Eleven söker enstaka in- formation från givna källor. Eleven följer upphovsrätten och förstår be- tydelsen av personlig in- tegritet på nä- tet. Eleven planerar och utvärderar sitt eget arbete endast i liten grad.	Eleven söker information från bekanta källor eller käl- lor som hen fått, men upp- repar informat- ionen. Eleven utvärde- rar sitt arbete.	Eleven söker information från olika källor och planerar, strukturerar och utvärderar sitt eget arbete både självstän- digt och i grupp. Eleven bidrar med sin egen insats i det ge- mensamma ar- betet.	Eleven söker och combine- rar mångsidigt information från olika källor samt jämför in- formationen och bedömer dess tillförlitlig- het. Eleven främjar målmedvetet gemensamt ar- bete.
--	----	---	--	--	---	---	---

Finska som andraspråk och litteratur

Opetuksen ta- voite	Sisältöalueet	Opetuksen ta- voitteista joh- detut oppimi- sen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen ku- vaus arvosa- nalle 5	Osaamisen ku- vaus arvosa- nalle 7	Osaamisen ku- vaus arvosa- nalle 8	Osaamisen ku- vaus arvosa- nalle 9
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen							

<p>T1 rohkaista oppilasta kehittämään taitoaan toimia tavoitteellisesti ja eettisesti sekä vuorovaikussuhdetta rakentaen koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa</p>	<p>S1</p>	<p>Oppilas kehittää taitoaan toimia tavoitteellisesti ja eettisesti sekä vuorovaikussuhdetta rakentaen kasvokkain koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa.</p>	<p>Vuorovaikussuhteen rakentaminen</p>	<p>Oppilas osallistuu ennakoitaviin koulun vuorovaikutustilanteisiin aktiivisesti kuuntelemalla.</p>	<p>Oppilas osallistuu suullisesti ja rakentavalla tavalla koulun vuorovaikutustilanteisiin.</p>	<p>Oppilas edistää omalla toiminnallaan vuorovaikutuksen onnistumista.</p>	<p>Oppilas toimii vuorovaikutustilanteissa aloitteellisesti ja sovittoa puhetaan tilanteen mukaan.</p>
<p>T2 ohjata oppilasta syventämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja</p>	<p>S1</p>	<p>Oppilas syventää muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja.</p>	<p>Ymmärtämistaidot vuorovaikutustilanteissa</p>	<p>Oppilas ymmärtää selkeästi havainnollistettuja puhuttuja arkikielisiä tekstejä.</p>	<p>Oppilas ymmärtää puhuttuja arkikielisiä tekstejä ja selvittää niiden merkityksiä yhdessä muiden kanssa.</p>	<p>Oppilas ymmärtää pääkohdat opetuspuheesta ja tuttuja aiheita käsittelevistä median puhutuista teksteistä.</p>	<p>Oppilas erottaa olennaiset asiat opetuspuheesta ja median puhutuista teksteistä sekä arvioi kuulemaansa.</p> <p>Oppilas pystyy vastaanottamaan tietoa muodollisissa puhetilanteissa.</p>

T3 kannustaa oppilasta kehittämään esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen	S1	Oppilas kehittää esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen.	Esiintymistaidot	Oppilas ilmaisee itseään erilaisissa arkisissa tilanteissa tai kertoo jostakin omakohtaisesta aiheesta kielitaitonsa mahdollistamalla tavalla. Oppilas täydentää kielitaitonsa rajoitteita muilla ilmaisun keinoilla.	Oppilas valmistele ja pitää puheenvuoron tai puheesityksen itselleen läheisestä aiheesta. Oppilas ilmaisee itseään ymmärrettävästi.	Oppilas valmistele ja pitää selkeän esityksen aiheesta, joka vaatii tiedonhankintaa. Oppilas ilmaisee itseään tilanteeseen sopivalla tavalla.	Oppilas valmistele ja pitää koherentin, sisällöltään monipuolisen ja havainnollisen esityksen. Oppilas ilmaisee itseään tavoitteellisesti ja tarkoituksenmukaisesti.
Tekstien tulkitseminen							
T4 ohjata oppilasta hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnaassa, laajentamaan sana- ja	S2	Oppilas hyödyntää tekstilajitietoutta puhuttujen, kirjoitettujen ja monimediaisten tekstien tulkinnaassa,	Tekstilajitaidot puhuttujen, kirjoitettujen ja monimediaisten tekstien tulkinnaassa	Oppilas ymmärtää, miksi tekstit eroavat toisistaan. Oppilas tunnistaa joitakin piirteitä	Oppilas tunnistaa tavallisimpia tekstilajeja. Oppilas ymmärtää tuttuja aihepiirejä käsitteleviä tekstejä	Oppilas tunnistaa eri tekstilajien rakennetta ja kielellisiä piirteitä. Oppilas laajentaa aktiivisesti	Oppilas erittelee eri tekstilajien rakennetta ja kielellisiä piirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen.

<p>käsitevarantoon, käyttämään tehokkaasti lukustrategioita ja päättämään tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kieliopillisten vihjeiden perusteella</p>		<p>laajentaa sana- ja käsitevarantoon, käyttää tehokkaasti lukemisen ja ymmärtämisen strategioita ja päättelee tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kieliopillisten vihjeiden perusteella.</p>		<p>tavallisimmista tekstilajeista.</p> <p>Oppilas ymmärtää tekstin sisältöä puutteellisesti.</p>	<p>ja hahmottaa tekstin kokonaisuuden.</p> <p>Oppilas selvittää avainsanat ymmärtääseen tekstin pääajatuksen.</p> <p>Oppilas hyödyntää tekstejä sana- ja käsitevarantonsa laajentamisessa.</p>	<p>sana- ja käsitevarantoon lukemalla erilaisia tekstejä.</p> <p>Oppilas käyttää tarkoituksenmukaisia strategioita tekstien tulkinassa.</p>	<p>Oppilas kehittää sana- ja käsitevarantoon siten, että se riittää itsenäiseen tekstien tulkintaan ja arviointiin.</p>
<p>T5 ohjata oppilasta kriittiseen tekstien tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä</p>	<p>S2</p>	<p>Oppilas harjaantuu puhuttujen, kirjoitettujen ja monimediaisten tekstien kriittiseen tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä.</p>	<p>Puhuttujen, kirjoitettujen ja monimediaisten tekstien tulkinta</p>	<p>Oppilas lukee ja ymmärtää yksinkertaisia, kieleltään konkreettisia tekstejä tutuissa tilanteissa.</p> <p>Oppilas esittää niistä kysymyksiä ja mielipiteitä yhdessä</p>	<p>Oppilas lukee ja ymmärtää ikäkauden mukaisia, myös abstrakteja tekstejä.</p> <p>Oppilas tekee teksteistä päätelmiä ja esittää niiden sisällöstä</p>	<p>Oppilas käyttää tekstien tulkinan taitoaan oppimisen resursseina.</p> <p>Oppilas arvioi tekstejä ja tekee tekstistä päätelmiä ja kriittisiä kysymyksiä.</p>	<p>Oppilas arvioi tekstien vaikutuskeinoja.</p> <p>Oppilas havainnoi tekstien sellaisia merkityksiä, joita ei sanota suoraan, kuten tekstin ajatuskulkua,</p>

				muiden kanssa ja itsenäisesti.	perusteltuja mielipiteitä.	Oppilas ymmärtää, että muut tekstit vaikuttavat tekstin tulkintaan.	asenteita ja näkökulmia. Oppilas tulkitsee, miten muut tekstit vaikuttavat tekstin merkityksiin.
Tekstien tuottaminen							
T6 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä	S3	Oppilas suunnittelee, tuottaa ja muokkaa tekstejä. Hän käyttää kertovia, kuvaavia ja kantaaottavia tekstejä omien tekstien malleina ja lähteinä.	Tekstilajitaidot tekstien tuottamisessa	Oppilas tuottaa rakenteeltaan, kieleltään ja sisällöltään yksinkertaisia ja konkreettisia tekstejä itselleen tutuista aiheista.	Oppilas suunnittelee ja tuottaa tekstejä eri aihepiireistä mallien avulla itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas ottaa vastaan palautetta teksteistään. Oppilas tuottaa tekstilajiltaan	Oppilas suunnittelee, tuottaa ja muokkaa tekstejä, joissa käytetään eri tekstilajien piirteitä tarkoituksenmukaisesti.	Oppilas tuottaa itsenäisesti tekstejä, joissa käytetään eri tekstilajien piirteitä monipuolisesti. Oppilas käyttää myös muita tekstejä omien tekstien lähteinä.

					tunnistettavia tekstejä, mutta tekstilajipiirteiden hyödyntäminen on rajallista.		
T7 auttaa oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri tekstilajeissa tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden hallintaa	S3	Oppilas noudattaa kirjoittamisissaan teksteissä yleiskielen normeja ja hyödyntää tekstilajille tyypillistä sanastoa ja kieliopillisia rakenteita. Hän sujuvoittaa ja vahvistaa tekstien tuottamisen taitoaan käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.	Kirjoitetun kielen hallinta	Oppilas kirjoittaa tekstejä tutuista aihepiireistä. Teksti voi olla epäkoherenttia, verrattain hankalasti luettavaa ja sanastoltaan hyvin rajallista. Oppilas osaa kirjoittaa käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.	Oppilas kirjoittaa ymmärrettäviä tekstejä kieliopillisista puutteista huolimatta. Sanasto voi olla vielä suppeaa. Kirjoitetun kielen normien noudattaminen on horjuvaa.	Oppilas kirjoittaa koherentteja tekstejä ja käyttää niissä tarkoituksenmukaista sanastoa ja rakenteita. Kirjoitetun kielen normien noudattaminen on melko vakiintunutta. Oppilas osaa kirjoittaa sujuvasti käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.	Oppilas kirjoittaa sisällöllisesti ja kielellisesti monipuolisia tekstejä. Kirjoitetun kielen normien noudattaminen on vakiintunutta.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen							
<p>T8 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia</p>	<p>S4</p>	<p>Oppilas kiinnostuu kielen ilmiöistä. Hän tunnistaa kielen rakenteita ja hyödyntää muodollista ja epämuodollista kieltä kielenkäytön resursseina sekä kielen tyylipiirteitä ja sävyjä. Oppilas ymmärtää kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia.</p>	<p>Kielitietoisuuden kehittyminen</p>	<p>Oppilas tunnistaa, että kielenkäyttö vaihtelee eri tilanteissa.</p> <p>Oppilas tunnistaa kirjoitetun ja puhutun kielen eroja.</p> <p>Oppilas hahmottaa lauserajat ja tunnistaa verbin lauseen keskuksena.</p>	<p>Oppilas pohtii tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä sekä niiden merkityksiä yhdessä muiden kanssa.</p> <p>Oppilas tunnistaa muodollisen ja epämuodollisen kielenkäytön ja erityylien välisiä eroja.</p> <p>Oppilas osaa jakaa lauseen rakenneosiinsa.</p>	<p>Oppilas havainnoi ja erittelee tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä sekä niiden merkityksiä tarkoituksenmuokituksen avulla.</p> <p>Oppilas ymmärtää muodollisen ja epämuodollisen kielenkäytön ja erityylien vaikutuksia.</p> <p>Oppilas ymmärtää kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia.</p>	<p>Oppilas tekee päätelmiä tekstien kielellisistä ja tekstuaalisista piirteistä.</p> <p>Oppilas hyödyntää kielenkäytössään muodollista ja epämuodollista kieltä.</p> <p>Oppilas ymmärtää kielellisten valintojen vaikutuksen merkitysten rakentumiseen tekstissä.</p>

<p>T9 innostaa oppilasta tutustumaan kirjallisuuden lajeihin, suomalaiseen kirjallisuuteen, sen historiaan ja yhteyksiin maailmankirjallisuuteen sekä ohjata tunnistamaan tekstin suhteita toisiin teksteihin</p>	<p>S4</p>	<p>Oppilas lukee ja tulkitsee suomenkielistä kirjallisuutta, erityisesti suomalaista nykykirjallisuutta. Hän tutustuu suomalaisen kirjallisuuden päävaiheisiin ja niiden yhteyksiin maailmankirjallisuuteen sekä ymmärtää kirjallisuuden lajin ja muiden tekstien vaikutuksen teokseen.</p>	<p>Kirjallisuuden ja sen vaiheiden tuntemus</p>	<p>Oppilas lukee lyhyitä, helppotajuisia suomenkielisiä kaunokirjallisia tekstejä.</p> <p>Oppilas erottaa fiktiivisen tekstin muista teksteistä.</p> <p>Oppilas hahmottaa, että eri aikoina on kirjoitettu erilaisia tekstejä.</p> <p>Oppilas tunnistaa mallien avulla tekstien välisiä yhteyksiä.</p>	<p>Oppilas lukee suomenkielisiä kaunokirjallisia tekstejä ja keskustelee lukukokemuksensa muiden kanssa.</p> <p>Oppilas on tutustunut joihinkin suomalaisen kirjallisuuden päävaiheita edustaviin teksteihin.</p> <p>Oppilas tuntee joitakin kirjallisuuden lajeja ja kuvailee vähintään yhtä niistä.</p> <p>Oppilas tunnistaa, mihin lajiin teksti kuuluu.</p>	<p>Oppilas lukee suomenkielisiä kirjoja ja erittelee lukukokemuksiaan.</p> <p>Oppilas osaa nimetä suomalaisen kirjallisuuden päävaiheita.</p> <p>Oppilas osaa eritellä kirjallisuuden lajien piirteitä lukemastaan tekstistä.</p>	<p>Oppilas lukee monipuolisesti suomenkielistä kirjallisuutta ja analysoi lukemaansa keskustelemalla ja kirjoittamalla.</p> <p>Oppilas tuntee suomalaisen kirjallisuuden päävaiheita ja niiden yhteyden eurooppalaisiin virtauksiin.</p>
---	-----------	---	---	--	---	---	--

T10 auttaa oppilasta avartamaan kulttuurinäkemystään, erittelemään koulun ja yhteiskunnan monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta sekä tunnistamaan kulttuurien samanaisuuden ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta	S4	Oppilas ymmärtää kielellisesti ja kulttuurisesti monimuotoisen koulun ja yhteiskunnan merkityksen. Hän tunnistaa kulttuurisia eroja ja samankaltaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta.	Kulttuurisen tietoisuuden kehittyminen	Oppilas tietää, että jokainen yhteiskunta on monikielinen ja kulttuurisesti monimuotoinen. Oppilas tunnistaa ja osaa kuvata kulttuurisia kytköksiä omassa elämässään.	Oppilas tunnistaa yksilön ja lähiympäristön monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta. Oppilas monipuolistaa kulttuurisia kokemuksiaan ja osaa kertoa niistä.	Oppilas erittelee yhteiskunnan monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta. Oppilas osaa eritellä kulttuurisia kokemuksiaan. Oppilas tekee havaintoja siitä, että kulttuuri, yksilöiden toiminta ja erilaisten ryhmien muodostuminen vaikuttavat toisiinsa.	Oppilas esittää näkemyksiä kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden merkityksestä itselleen ja yhteiskunnalle. Oppilas osallistuu aktiivisesti yhteisten kulttuuristen kokemusten luomiseen.
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena							
T11 ohjata oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä	S5	Oppilas vahvistaa myönteistä käsitystä itsestään	Oman kielenoppimisen kehittäminen	Oppilas tekee havaintoja kielenoppimistaan ja omista	Oppilas tunnistaa vahvuuksiinsa ja kehittämiskohteitaan	Oppilas kehittää kielenoppimistaitojaan ja hyödyntää	Oppilas asettaa itselleen haasteellisia oppimistavoitteita

käsitystä itses- tään viestijänä, lukijana, teks- tien tuottajana sekä kielenop- pijana, näke- mään ja vertaa- maan erilaisia oppimistyyliä ja tapoja sekä oppimaan muilta		kielenoppijana ja kielen käyttä- jänä. Hän ver- tailee ja hyö- dyntää erilaisia oppimisen ta- poja itsenäi- sesti ja yhdessä muiden kanssa.		oppimisen ta- voistaan.	kielenoppijana ja kielen käyttä- jänä sekä aset- taa itselleen oppimistavoit- teita.	monipuolisesti ympäristöään kielenoppimi- sen resurssina.	ja edistää yh- teistä oppi- mista.
T12 ohjata op- pilasta havain- noimaan, miten kieltä käyte- tään eri tie- donaloilla	S5	Oppilaan kieli- taito kehitty- y arkikielestä kohti tie- donalojen kieltä.	Abstraktin kie- len rakentumi- nen	Oppilas käsitte- lee eri tie- donalojen ai- heita arkikie- lillä.	Oppilas ymmär- tää ikätasolleen suunnattua kognitiivisesti melko vaativaa kieltä vahvan kontekstin tuen avulla.	Oppilas ymmär- tää ikätasolleen suunnattua kognitiivisesti vaativaa kieltä, mutta tarvitsee kontekstin tu- kea.	Oppilas tuntee abstraktin kie- len keinoja ja käyttää niitä tekstien tulkin- nassa.
T13 kannustaa oppilasta kehit- tämään tiedon- hankintataitoja sekä oman työskentelyn	S5	Oppilas käyttää tarkoituksen- mukaisia tie- donhankinta- keinoja tekijän- oikeuksia	Tiedonhankinta sekä oman työskentelyn suunnittelu, jä- sentäminen ja arvioiminen	Oppilas etsii yk- sittäisiä tietoja annetuista läh- teistä.	Oppilas etsii tietoa tutuista tai annetuista lähteistä, mutta käsittelee tie- toa toistaen.	Oppilas etsii tietoa eri läh- teistä sekä suunnittelee, jäsentää ja ar- vioi	Oppilas etsii ja yhdistelee mo- nipuolisesti eri tietolähteiden tietoa vertaillen ja tiedon

<p>suunnittelua, jäsentämistä ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä</p>		<p>noudattaen. Hän suunnittelee, jäsentää ja arvioi omaa työskentelyään itsenäisesti ja ryhmässä.</p>		<p>Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia ja tietää, mitä yksityisyyden suojalla tarkoitetaan.</p> <p>Oppilas suunnittelee ja arvioi työskentelyään vain vähän.</p>	<p>Oppilas arvioi omaa työskentelyään.</p>	<p>työskentelyään itsenäisesti ja ryhmässä.</p> <p>Oppilas tuo oman panoksensa yhteiseen työskentelyyn.</p>	<p>luotettavuutta arvioiden.</p> <p>Oppilas edistää tavoitteellisesti yhteistä työskentelyä.</p>
--	--	---	--	---	--	---	--